

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Diverzifikace ekonomiky Saúdské Arábie

Miroslav Kozak

Plzeň 2017

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra blízkovýchodních studií

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Blízkovýchodní studia

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra blízkovýchodních studií
Studijní program Mezinárodní teritoriální studia
Studijní obor Blízkovýchodní studia

Bakalářská práce
Diverzifikace ekonomiky Saúdské Arábie
Miroslav Kozak

Vedoucí práce:

Mgr. Veronika Sobotková, Ph.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské Univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2017

.....

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí své práce Mgr. Veronice Sobotkové, Ph.D. za ochotný přístup a trpělivost.

1. Úvod a cíl práce	1
2. Základní data Saúdské Arábie	2
2.1. Vytvoření moderní Saúdské Arábie	3
3. Hospodářství Saúdské Arábie před objevením ropy	4
3.1. Objevení ropy	5
3.2. Role společnosti Aramco	5
4. Ropa jako zdroj příjmů	7
4.1. Období ropného boomu	9
4.2. Pokles cen ropy	10
5. Způsoby Diverzifikace	11
5.1. Diverzifikace za vlády krále Abdalláha	13
5.1.1. Ekonomická města- Economic Cities	15
5.1.2. Finanční čtvrť krále Abdalláha – King Abdullah Financial District	17
5.2. Diverzifikace za vlády krále Salmána	19
5.2.1. Vize 2030	20
6. Závěr	28
7. Seznam použité literatury a zdrojů	32
7.1. Literatura	32
7.2. Internetové zdroje	33

1. Úvod a cíl práce

Saúdská Arábie není pouze zemí dvou nejsvětějších míst Islámu Mekky a Medíny a nedozírných vyprahlých pouští, ale také země dosud nejcennější komodity ropy. Právě objev černého zlata katapultoval tuto do té doby chudou a zaostalou zemi mezi vlivné a bohaté země nejen blízkovýchodního regionu, ale také světa. Nicméně, stejně jako jakýkoliv jiný fosilní zdroj, je také ropa vyčerpateľná. Navíc její cena na světových trzích je závislá na kombinaci nejrůznějších faktorů, které mohou země, které ropu vyváží, ovlivnit pouze omezeně. Může se také stát to, že se vydatné zdroje této komodity objeví i v zemích, které dosud ropu dovážely, díky vyvinutí efektivnějších a výkonnějších těžebních technologií. To se také stalo v USA, které v současnosti prožívají renesanci těžby ropy díky ropné břidlici. V neposlední řadě je celkem pravděpodobné, že význam ropy jako paliva bude v budoucnosti spíše klesat, v oblasti dopravy vzhledem k důrazu na šetrnost k životnímu prostředí a také zefektivnění a větší cenové dostupnosti elektromobilů.¹

Všechny výše zmíněné faktory nutí ropné státy a především pak Saúdskou Arábii, která je klíčovým členem Organizace zemí vyvážejících ropu a jejíž finance jsou na ropě naprosto závislé k postupné diverzifikaci svého hospodářství a zmenšení závislosti na komoditě, jejíž cena je nestálá a jejíž význam bude v budoucnu spíše upadat. Tento proces je ale velmi složitý a bude jistě velmi zajímavé sledovat, jak se s tak těžkou výzvou saúdské elity, ale také prostý lid poradí. Téma diverzifikace ekonomiky se v souvislosti s poměrně nedávným nástupem nového krále stává v současné saúdské společnosti velmi aktuálním a diskutovaným tématem. Tato práce si klade za úkol popsat motivaci Saúdské Arábie k tomu, aby diverzifikovala své hospodářství a také metody, které k tomu tato země zvolila. Dopad těchto opatření s diverzifikací souvisejících na obyvatelstvo a také míru rizika a úspěšnosti tohoto procesu. Práce je rozdělena do několika částí. V první části krátce uvedu základní fakta o Saúdské Arábii a budu se také krátce věnovat jejímu vzniku a formování. V druhé části popíši roli ropy v rozvoji jejího hospodářství.

V třetí části vysvětlím pojem diverzifikace a objasním jeho zvláštnosti v zemích bohatých na přírodní zdroje. A také se budu věnovat konkrétním opatřením saúdské vlády k zajištění diverzifikace. Toto téma jsem si vybral, protože tento proces je pro současnou Saúdskou Arábii klíčový a ovlivní tuto zemi v budoucnu po stránce ekonomické i sociální. A také

---

¹ NOVÁK, F. Ropný byznys má vážný problém. *Elektromobily. Euro. 8. 2. 2017.*

vzhledem k mému dlouhodobému zájmu o tuto mocnou a bohatou ropnou monarchii, ve které mám mezi rodilými Saúdskými Araby několik přátel.

2. Základní data Saúdské Arábie

Současná Saúdská Arábie představuje jeden z nevlivnějších států na Blízkém Východě. Nejen díky svým zásobám ropy, ale také přítomnosti dvou nejposvátnějších islámských míst Mekky a Medíny. Země je tvořena čtyřmi regiony. Centrálním ve vnitrozemí ležícím Nadždem, z kterého pochází vládnoucí rod Ál Saúd, Hidžázem, kde se nacházejí střediska islámského náboženského turismu Mekka a Medína a Asírem, který se od zbytku království liší v kulturním a také geografickém ohledu. Tento region se stal součástí saúdského státu teprve v třicátých letech dvacátého století. A teprve v sedmdesátých letech byl v souvislosti s vybudováním potřebné infrastruktury propojen se zbytkem země.² Čtvrtý a poslední region Al- Hasá leží podél pobřeží Perského Zálivu, je zde také lokalizována většina saúdskoarabských ropných nalezišť. Převládá zde populace šiítských muslimů.³

Země je rozdělena na čtrnáct oblastí, které jsou rozděleny na 103 provincií, z nichž se každá ještě dělí na okresy. Saúdská Arábie je dědičná monarchie. V čele státu stojí panovník s titulem krále, který pochází z rodu Ál Saúd, jenž má k dispozici poradní sbor, který je tvořen šedesáti členy. Země sousedí s Jordánskem, Irákem, Kuvajtem, Katarem, Bahrajnem, Spojenými Arabskými Emiráty, Ománem, a Jemenem. Nerostné zdroje nacházející se na území Saúdské Arábie jsou hlavně ropa, plyn, železné rudy a fosfáty. Státním náboženstvím je islám. Většinu obyvatel Saúdské Arábie tvoří sunnité asi 90%, zhruba 8% jsou šiíté, vyznavači jiných náboženství jsou přítomni v řadách zahraniční pracovní síly a jejich počet není možno ověřit. Míra porodnosti je zhruba 2,9% ročně.⁴ V roce 2016 populace v Saúdské Arábii čítala 31 742 308 osob, z toho 20 064 970 Saúdu⁵ a zhruba 11,6 milionů cizinců.⁶ Rozloha je 2 240 000 km².

Většina saúdskoarabského území je tvořena pouští. Skoro polovinu území zabírá písečná poušť Rub- al Chálí. Na severu jsou další dvě pouště Malý a Velký Nefúd. Při pobřeží Rudého moře směrem na jih se zvedají hory, které dosahují nejvyšší výšky v regionu Asír. Hory se nacházejí také ve vnitrozemí, kde ale postupně přechází v kamenitou poušť.

---

² MENDEL, M. 2016, s. 8-11.

³ JANIN, H; BESHER, M. 2003, s. 10.

⁴ MENDEL, M. 2016, s. 349.

⁵ Saudi population increasing by 2,54% every year. *Saudi Gazzete*. 6.11.2016.

⁶ Expats' number increases by 12.17%. *Saudi Gazzete*. 28.11. 2016.

V Saúdské Arábii se nenachází žádné stálé řeky, voda se ale nachází ve zdrojích v podzemí. V zemědělství se pěstují datle, kávovník, a obilniny. Země je členem Organizace států vyvážejících ropu, jedním ze zakladatelů Organizace spojených národů, roku 1981 byla Saúdskou Arábií založena a vedena Rada pro spolupráci v Zálivu. Země je navíc i členem Organizace islámské konference, Mezinárodního měnového fondu, Ligy arabských států a Světové obchodní organizace.⁷ A od roku 1999 také členem G20.⁸

2.1. Vytvoření moderní Saúdské Arábie

Moderní Saúdkoarabské království vzniklo roku 1932 díky propojení rodin Ál Saúd, která reprezentovala politickou moc a Ál Šajch, která reprezentovala náboženský establishment. Tento svazek byl výhodný pro obě strany, jelikož saúdovci zajistili duchovním finanční zdroje a vliv, jemuž byla podřízena celá saúdská společnost a duchovní zase zajistili vládnoucí rodině legitimitu z náboženských pozic. Toto klíčové spojenectví je jeden ze základních principů Saúdské Arábie dodnes. Základy této aliance položili v roce 1744 tehdejší emír oázy Diríja Muhammad Ibn Saúd a náboženský kazatel Muhammad Ibn Abd al Wáhhab At-Tamímí.⁹ Dle kronikáře Uthmana Ibn Abdulláha Ibn Bišra k uzavření dohody výrazně přispěla manželka emíra Muhammada, která přijala wahhábovskou ideologii.¹⁰

Nové spojenectví bylo navíc ještě stvrzeno sňatkem mezi synem Muhammada Ibn Saúda a Abd -al Wahhábovou dcerou. Saúdovci byli uznáni za legitimní vládcy, kteří jsou v souladu s učením Islámu a mají právo na titul imáma.¹¹ Toto spojení náboženství a bojových schopností se projevilo nesmírně efektivně. Pod záminkou šíření náboženské výzvy byla Saúdovci poražena velká část emírů Nadždu. Další postup směřoval na oblast Ahsá a také Hidžáz a Asír. V roce 1803 byly dobyty Medína a Mekka. To znepokojilo Osmanskou říši, která svatá místa spravovala, byť jen formálně. Proto vyslala síly tehdejšího místodržícího Egypta Muhammada Alího, aby zjednal nápravu. V roce 1811 byly saúdské poraženy a Diríja vyplněna roku 1818. Tak skončil první saúdský stát.¹²

Roku 1824 se saúdská moc začala opět konsolidovat v Rijádu. Nicméně se začaly projevovat vážné rozpře¹³, které nakonec způsobily pád druhého saúdského státu. Katalyzátorem byl

---

⁷ BOUČEK, J. 2005, s. 124-128.

⁸ NEBAUER, S. *Saudi Arabia and G20: Assessing The National Transformation Plan?. Al Arabiya English.* 5.9.2016.

⁹ BERÁNEK, O. 2007, s. 15-16.

¹⁰ MENDEL, M. 2016, s. 87.

¹¹ VIDEN, A. Wahhábismus, Tribalismus a Rentierství: Přetrvávající principy Saúdského státu?, s. 103.

¹² BERÁNEK, O. 2007, s. 17.

¹³ VIDEN, A. Wahhábismus, Tribalismus a Rentierství: přetrvávající principy Saúdského státu?, s. 104.

spor mezi syny Fajsala Ibn Turkího o trůn, který přerostl v občanskou válku. Oslabení využili rivalové Saúdovců Rašídovci, kterými byl dobyt Rijád. Druhý saúdský stát nebyl tak významný jako ten první, pouze paběrkoval ve vztahu k mocnějším sousedům.¹⁴

Po skončení druhého saúdského státu Saúdovci uprchli do Kuvajtu.¹⁵ Roku 1902 mladý emír Abd-al Azíz dobyl Rijád a mezi léty 1902-1932 vedl vojenská tažení, výsledkem výbojů v kombinaci s obratnou politikou bylo vytvoření třetího saúdského státu. Na vytvoření třetího saúdského státu se významnou měrou podílelo Ichwánské hnutí. Příslušníci tohoto hnutí byli beduíni, jež byli usazováni v tak zvaných hidžrách, což byly vojensko-zemědělské usedlosti, ve kterých bylo členství od roku 1916 povinné. V každé hidžře působil náboženský učenec, který beduíny učil výkladu islámu dle Abd-alWahhába. Hnutí sehrálo významnou úlohu při dobytí východu dnešní Saúdské Arábie a podílelo se také na dobytí Hidžázu, kde se beduínská ichwání dopustili masakru ve městě Táif. Po vytvoření království byl pozastaven džihád, nicméně ichwání i přesto podnikali nájezdy na území Iráku a Zajordánska, čímž se dostali do konfliktu s britskou sférou vlivu. Ichwání ale neporozuměli novému uspořádání vztahů a tak se je král rozhodl potlačit silou. Ichwánské hnutí bylo poraženo za britské asistence roku 1929 v bitvě u Sabaly. Poté byla zničena hlavní sídla hnutí Al Artáwíja a Al Ghatghata a zajati dva nejslavnější vůdci Fajsal Ad Dawíš a Ibn Bidžád.¹⁶ Bitva u Sabaly byla chápána jako potlačení kmenového povstání představující hrozbu pro identitu nově se rodícího státu. Po porážce hnutí ichwánů už existenci Saúdské Arábie nestálo nic v cestě.¹⁷ Nový stát byl akceptován velmocemi především Sovětským Svazem a Velkou Británií.¹⁸

3. Hospodářství Saúdské Arábie před objevením ropy

Dnešní Saúdská Arábie vznikla 22. září 1932.¹⁹ Hospodářství této země bylo nerozvinuté. Nejrozvinutějším regionem byl Hidžáz, který tradičně profitoval z příjmů z náboženské pouti. Navíc zde byla Osmanskou říší vybudována alespoň základní infrastruktura. Relativně rozvinutý byl také region Ahsá, který byl znám díky pěstování datlí, exportovanými až do Jihovýchodní Asie a Západní Afriky. Další zdroje obživy poskytovaly také rybolov a lov

---

¹⁴ BERÁNEK, O. 2007, s. 17-18.

¹⁵ VIDEN, A. Wahhábismus, Tribalismus a Rentiérství : Přetrvávající principy Saúdského státu?. s. 106.

¹⁶ BERÁNEK, O. 2007, s. 18-21.

¹⁷ VIDEN, A. Wahhábismus, Tribalismus a Rentiérství: Přetrvávající principy Saúdského státu?. s. 109.

¹⁸ BERÁNEK, O. 2007, s. 20.

¹⁹ GOMBÁR, E. 2004, s. 47.

perel,²⁰ který byl ale v porovnání s okolními státy relativně nevýznamný.²¹ Co se týče Nadždu, tamní hospodářská základna se skládala z pastevectví a skromného zemědělství. Tyto zdroje obživy byly doplňovány kořistí z loupeživých nájezdů.²² Tři nejdůležitější artikly vývozu předrobné Saúdské Arábie představovaly již zmíněné datle, dále koně a perly. Pro vládnoucí rod Ál Saúd byl významný zdroj příjmů *zakát* a také platby od vůdců kmenů.²³

3.1. Objevení ropy

V třicátých letech dvacátého století zasáhla Saúdskou Arábií světová hospodářská krize, v jejímž důsledku poklesl počet poutníků do Mekky a Medíny a také export datlí a obilí.²⁴ Na radu svých poradců svolila vládnoucí rodina k zahájení prospekce potenciálních nalezišť ropy. Již v roce 1933 byla podepsána první koncese na těžbu ropy mezi tehdejším saúdskoarabským ministrem financí Abdalláhem Sulajmáním a společností Standart Oil of California,²⁵ z které se roku 1944 stala společnost Arabian American Oil Company neboli Aramco.²⁶ Společnost získala pro své aktivity území přesahující 900 000 km². Na oplátku zaplatila částku padesát tisíc liber a roční poplatek pět tisíc liber. K tomu za každou tunu ropy, kterou vytěžila, další čtyři šilinky.²⁷ V roce 1938 byla konečně nalezena komerčně využitelná ropná ložiska.²⁸ Ve velkém se ale ropa začala těžit až po druhé světové válce.²⁹ V období 1945- 1958 probíhal rozvoj průmyslu spjatého s těžbou ropy, byla také zahájena těžba z nově objevených ložisek.³⁰

3.2. Role společnosti Aramco

Veškeré náležitosti týkající se budování ropné infrastruktury, těžby samotné ropy, její distribuce a poskytování kvalifikované pracovní síly byly na počátku v režii cizinců, převážně

---

²⁰ BERÁNEK, O. 2007, s. 201.

²¹ SABRI, Sh. 2001, s. 3.

²² BERÁNEK, O. 2007, s. 201.

²³ SABRI, Sh. 2001, s. 3.

²⁴ BOUČEK, J. 2005, s. 28.

²⁵ GOMBÁR, E. 2004, s. 50.

²⁶ MENDEL, M. 2016, s. 321.

²⁷ BOUČEK, J. 2005, s. 28.

²⁸ BERÁNEK, O. 2007, s. 66.

²⁹ GOMBÁR, E. 2004, s. 50.

³⁰ BOUČEK, J. 2005, s. 31.

Američanů. Království poskytlo pouze území k těžbě.³¹ V této souvislosti nelze nezmínit roli, kterou hrála společnost Aramco, nejen při rozvoji ropného průmyslu, ale také celé země. Již ve třicátých letech obdrželi američtí geologové povolení k průzkumu území, jenž ale bylo neprozkoumané.³² Společnost tak pro své výzkumy využívala služby beduínských průvodců, z kterých byl prvním Chámis Bin Rimthán.³³ Právě Aramco vybudovalo moderní administrativní budovy, obytná sídliště pro své zaměstnance a provozovalo také nemocnice, kde se léčili i saúdští občané, kteří ve společnosti nepracovali. Společnost se navíc podílela na nalézání vodních zdrojů a hloubení studní. Také poskytovala místnímu obyvatelstvu stipendia na absolvování ročního pobytu ve Spojených státech amerických. Počet těchto stipendií byl zhruba šedesát ročně.³⁴

Jedním z těch, kdo díky stipendijnímu vzdělávacímu programu společnosti studoval v USA, byl i bývalý saúdský ministr ropy a minerálních zdrojů Alí-Al Najmí.³⁵ Aramco začalo zaměstnávat také místní obyvatelstvo a to dokonce i na středních a vyšších pracovních pozicích. V roce 1950 pracovalo v těchto pozicích 134 Saúdských Arabů, v roce 1959 to bylo již 3061. V ropném průmyslu pracovali také beduíni, většinou na nekvalifikovaných dělnických postech. Jejich práce ale měla pouze dočasný charakter, po nějakém čase se většinou vrátili ke svému způsobu života. Na těžbě ropy se podíleli také otroci, kteří svým pánům odevzdávali část příjmů. V roce 1950 tvořili Saúdští Arabové více než 60% zaměstnanců. V důsledku stávek v padesátých letech firma Aramco zvýšila mzdy, zkrátila se pracovní doba a firma pro své pracovníky zajišťovala také kvalifikační a sociální programy, platila zaměstnanecké bonusy a vyplácela příspěvky na zajištění bydlení. Kvalifikovaní saúdští zaměstnanci v ropném průmyslu se stali váženými a v saúdkoarabské společnosti se těšili privilegiím.³⁶ Americké společnosti se nepodílely pouze na těžbě ropy, ale již v roce 1934 Američany vytvořená Saudi Arabian Mining Syndicate obdržela licenci k těžbě zlata, stříbra a kovů v Hidžázu.³⁷ Dnes je Saudi Aramco plně pod kontrolou vlády.³⁸ V jeho řadách

---

³¹ BERÁNEK, O. 2007, s. 67.

³² MENDEL, M. 2016, s. 322.

³³ Saudi tracker who helped discover oil. *Arab News*. 26. 5. 2015.

³⁴ MENDEL, M. 2016, s. 322.

³⁵ MACALISTER, T. Former shepherd boy with power to pour oil on the World's troubles. *The Guardian*. 21.6.2008.

³⁶ BOUČEK, J. 2005, s. 34-38.

³⁷ Ibid, s. 29.

³⁸ BERÁNEK, O. 2007, S. 67.

pracuje asi padesáti šest tisíc lidí. Z toho osmdesát procent jsou Saúdové, kteří zaujímají také většinu pozic ve vedení společnosti.³⁹

4. Ropa jako zdroj příjmů

Dle údajů OPEC je Saúdská Arábie v současnosti největším exportérem ropy na světě a na jejím území se nachází přibližně 18% světových zásob této komodity. Kromě toho se zde nachází také ložiska zlata, mědi, železné rudy a také plynu,⁴⁰ který se ale nevyváží, jelikož pokrývá domácí spotřebu elektřiny a je využíván místními průmyslovými podniky jako zdroj energie.⁴¹ Ropa tvoří 50% hrubého domácího produktu a na celkových příjmech se podílí z 85%.⁴² Objev ropných zásob změnil společnost malé pouštní země v regionální bohatou mocnost.⁴³ Země se stala světovým lídrem v těžbě ropy v roce 1974 s těžbou osm milionů barelů za den, pro porovnání koncem 2. světové války těžila pouze šedesát tisíc barelů.⁴⁴ Současné zásoby ropy vystačí dle údajů země na zhruba 70 let.⁴⁵ Nicméně se objevily pochybnosti o skutečném stavu ropných zásob v zemi. Mathew Simmons, jenž působil ve funkci předsedy texaské investiční banky, zpochybnil údaje o velikosti saúdských ropných zásob. Podle jeho názoru se největší ropná pole země, ze kterých pochází většina produkce, vyčerpávají.⁴⁶

Rovněž také uniklé diplomatické depeše Wiki Leaks tvrdily, že země má menší ropné zásoby asi o tři sta miliard barelů, což představuje téměř čtyřicet procent, než tvrdí. Opírají se při tom o tvrzení bývalého šéfa výzkumu státní ropné společnosti Saudi Aramco Sadáda Al Hussejního. Podle viceprezidenta pro výzkum jsou úplné ropné zásoby Aramca 716 miliard barelů ropy a 51% z nich je obnovitelných. Za dvacet let budou ropné zásoby země 900 miliard barelů. S tím Hussejní nesouhlasí.⁴⁷ Nicméně historicky první nezávislý audit

---

³⁹ JORDAN T, A. 2001, S. 87.

⁴⁰ Saudi Arabia Saudi Arabia facts and figures. *OPEC*. Nedatováno.

⁴¹ RATNER, M. 2011, s. 16.

⁴² Saudi Arabia. Saudi Arabia facts and figures. *OPEC*. Nedatováno.

⁴³ RUBBIN, C, J. Part IV: Religion in the Middle East, s neuvědena.

⁴⁴ BERÁNEK, O. 2007, s. 67.

⁴⁵ DIPOLA, A. Saudi Arabia Sees Its Oil Reserves Lasting Another 70 Years. *Bloomberg*. 11.10. 2016.

⁴⁶ BERÁNEK, O. 2007, s. 72.

⁴⁷ VIDAL, J. Wiki Leaks Cables: Saudi Arabia cannot pump enough oil to keep a lid on prices. *The Guardian*. 8.2.2011.

ropných zásob Aramca potvrdil údaje společnosti o ropných zásobách pod její kontrolou.⁴⁸ Ropný průmysl je sice klíčové odvětví hospodářství, ale poskytuje zaměstnání pouze malému počtu osob. Na začátku devadesátých let pracovalo v tomto odvětví necelá 2% pracovních sil.⁴⁹

Pohyby cen ropy na světových trzích komplikují sestavování státního rozpočtu, uvážíme-li fakt, že například v rozmezí let 2005-2010 se cena saúdské ropy pohybovala od 27 do 147 dolarů.⁵⁰ Podle odhadů prezentovaných Mezinárodním měnovým fondem potřebovala Saúdská Arábie k vyrovnanému rozpočtu v roce 2015 cenu ropy 94,8 dolaru za barel. Pro srovnání například sousední Spojené arabské emiráty potřebovaly ve stejném roce k vyrovnanému rozpočtu 69,1 dolarů za barel. V případě Kuvajtu to bylo 49,2 dolarů a Kataru 51,8 dolarů za barel.⁵¹ Království má daleko početnější populaci než jeho sousedé a čelí daleko většímu tlaku ohledně její zaměstnanosti a zajištění bydlení.⁵²

---

⁴⁸ EL GAMAL, R ; SHAMSEDINNE, R ; LAWLER, A. Saudi Aramco's oil reserves confirmed by external audit : Sources. *Reuters*. 27.1.2017.

⁴⁹ METZ, H. Ch., 1993, s. 134.

⁵⁰ VEJRYCH, J. saúdská Arábie, s.182.

⁵¹ Statistical Appendix – Regional Economic Outlook Middle East and Central Asia; April 2016. IMF. Online.

⁵² Profiling Economic Interests of Gulf States. *Stratfor*. 15.7. 2015.

4.1. Období ropného boomu

Již období 1964-1973 bylo v Saúdské Arábii ve znamení velkého rozvoje hospodářské infrastruktury. V roce 1954 bylo v království jen padesát čtyři kilometrů silnic, v roce 1973 již deset tisíc. Byl založen státní ropný podnik PETROMIN, přes který byly zakládány společnosti, ve kterých byl zainteresován státní, zahraniční i lokální kapitál ze soukromých zdrojů. Podíl PETROMINU byl rozhodující v případě ropných rafinérií v Rijádu a Džiddě, stejně tak jako ve společnostech Saudi Arabian Fertilizer Company, která se zabývala výrobou umělých hnojiv, nebo v Arabian Drilling Company. V roce 1964 byl vydán dekret o zahraničních investicích, podle něhož byl zahraniční podnik zproštěn povinnosti platit daně, pokud měl podíl domácího kapitálu ve výši dvacet pět procent. To vedlo k rozmachu zakládání průmyslových podniků. Kapitál ze zahraničí měl nejnížší zastoupení v sektoru stavebnictví, naopak plný podíl zahraničního kapitálu byl v některých gumárenských a strojírenských podnicích.⁵³ V roce 1973 v souvislosti se skokovým navýšením příjmů z ropy saúdské hospodářské ukazatele rostly nevídaným tempem.⁵⁴

Byly vybudovány obrovské průmyslové areály v Janbú a Džubajlu.⁵⁵ Ty dnes tvoří hlavní průmyslové centrum saúdské ekonomiky.⁵⁶ Na výstavbě průmyslové infrastruktury se v tomto období nepodílely jen firmy z USA, nebo Evropy, ale také z asijských zemí. Například na vybudování přístavu v Džubajlu participovaly firmy z Jižní Koreje a Tchaj-wanu a Japonska. V akciových společnostech se zahraničním podílem se zahraniční partneři podíleli většinou na technickém zajištění. V roce 1976 vznikla společnost SABIC čili Saudi Arabian Basic Industries Corporation, prostřednictvím které se do státních podniků dostával zahraniční kapitál. Rozvoj nastal také v zemědělství.⁵⁷ Podařilo se vypěstovat více obilí, ale pouze díky masivním dotacím.⁵⁸ V rámci ekonomické diverzifikace dosáhla země soběstačnosti v obilné produkci, ale pouze za cenu čtyřikrát vyšších nákladů než byly ceny na

---

⁵³BOUČEK, J. 2005, s. 71- 72.

⁵⁴BERÁNEK, O. 2007, s. 201.

⁵⁵BOUČEK, J. 2005, s. 83.

⁵⁶VEJRYCH, J. Saúdská Arábie, s. 182.

⁵⁷BOUČEK, J. 2005, s. 83-84.

⁵⁸Ibid, s. 86.

světových trzích.⁵⁹ Vládní opatření měla za cíl v průběhu času zvýšit roli soukromého sektoru.⁶⁰ V roce 1973 přinesla těžba ropy zemi příjmy ve výši 4,3 miliardy dolarů. V roce 1981 to bylo již 116,2 miliardy dolarů.⁶¹ Země v tomto roce dosáhla nebývale velkého HDP na osobu, který činil 28 600 dolarů.⁶² Ale i přes velký růst, se ekonomiku nepodařilo vyvázat z ropné závislosti.⁶³

4.2. Pokles cen ropy

V osmdesátých letech nastal pokles cen ropy v důsledku inovace technologií, zvýšené těžbě ropy v průmyslových zemích, a rozvoji alternativních zdrojů energie.⁶⁴ Zatímco ještě začátkem osmdesátých let stál barel 32 dolarů, v roce 1986 již jen dolarů 8.⁶⁵ HDP na hlavu se z již zmíněných 28 600 dolarů v roce 1981 propadl, na pouhých 4720 dolarů v roce 1990.⁶⁶ HDP království se kvůli jednostranné závislosti ekonomiky snížil z částky 400 miliard rijálů v roce 1982 na 271 miliard rijálů v roce 1986. To vedlo k poklesu výdajů státu a také zmrazení infrastrukturních projektů. Nicméně stát nevyužil možnost začít vybírat daně z příjmů, ale zvýšila se cena benzínu, elektřiny a telekomunikačních služeb.⁶⁷ Situaci navíc komplikoval vysoký přírůstek obyvatel. V osmdesátých letech připadalo na saúdskou ženu průměrně 8,26 dětí.⁶⁸ A proto v pořadí již čtvrtá ekonomická pětiletka nepočítala s velkými investicemi do infrastruktury, ale snažila se o rozvoj lidských zdrojů.⁶⁹

I přes přijetí řady úsporných opatření a sanování rozpočtu z finančních rezerv království v zahraničí se rozpočtový deficit neustále zvyšoval. V roce 1983 činil 6,4%, ale v roce 1987 to bylo již 25,3% HDP. Finanční situaci Saúdské Arábie navíc značně zatížily náklady spojené s dvěma válkami v Zálivu. V roce 1991 byl deficit zhruba 19% HDP, v roce 1992 pak 15% HDP, roku 1993 se pohyboval okolo 14% HDP. V letech 1994- 1997 se situace začala pomalu stabilizovat, deficity státního rozpočtu se snižovaly. Například v roce 1997 byl deficit pouze 2,9% HDP. Až v roce 2000 byly saúdskoarabské finance v mírném přebytku zhruba 3,5% HDP. Jednalo se o první přebytkový rozpočet po sedmnácti letech nepřetržitých

---

⁵⁹ BOUČEK, J. 2005, s. 127.

⁶⁰ Ibid, s. 84-85.

⁶¹ BERÁNEK, O. 2007, s. 70.

⁶² Ibid, s. 87.

⁶³ SABRI, Sh. 2001, s. 31.

⁶⁴ Ibid, s. 31.

⁶⁵ BOUČEK, J. 2005, s. 103.

⁶⁶ BERÁNEK, O. 2007, s. 87.

⁶⁷ BOUČEK, J. 2005, s. 103.

⁶⁸ BERÁNEK, O. 2007, s. 88.

⁶⁹ BOUČEK, J. 2005, s. 103.

deficitů.⁷⁰ V letech 1995-2000 se vláda pokoušela zvýšit roli soukromého sektoru, který měl přispět k restrukturalizaci a diverzifikaci a pobízela jej k investicím do ekonomiky. Jednou z iniciativ byl i Saúdský Offsetový Program, což je státní program podpory ekonomiky, jenž podmíní velkou státní zakázku podílením se domácích podniků na zakázce, čímž vzniká kompenzace hospodářství země.⁷¹ Tento program měl pomoci soukromému sektoru z recese, zmenšit závislost na ropě, poskytnout pracovní místa rostoucí populaci, zajistit přesun technologií a podpořit kapitál soukromého sektoru v industrializaci prostřednictvím zakládání společných podniků se zahraničními společnostmi. Dle programu zahraniční společnosti, které byly pověřovány realizací hlavních zbrojních kontraktů, musely investovat do smíšených společností v oblasti vysokých technologií ve spolupráci se saúdskými společnostmi ze soukromého sektoru.⁷² Mezi léty 2001-2005 saúdská ekonomika opět zažívala růst, který byl podpořen také vyšší těžbou saúdské ropy. V období od roku 2001 do roku 2004 se cena ropy zvýšila o 108%. Toho země využila k investicím do vytváření pracovních příležitostí, vzdělávacího systému a energetického sektoru.⁷³

5. Způsoby Diverzifikace

Ve všech zemích s velkým nerostným bohatstvím je diverzifikace ekonomiky ožehavé téma, které je diskutováno již řadu let. V posledních letech vlády těchto zemí investují do aktivit, které jsou spjaty například s vysokými technologiemi, obnovitelnými zdroji a průmyslem vyrábějícím výrobky s vysokou přidanou hodnotou.⁷⁴ Obecně existují tři způsoby diverzifikace. Prvním z nich se vydaly například Čína, Indonésie nebo Mexiko. Tento způsob diverzifikace spočívá v zaměření se na výrobu a služby, jež jsou spjaty se subdodávkami cizím společnostem pro uspokojení poptávky. Další způsob představuje zmodernizování již stávajícího průmyslu prostřednictvím inovací. To provedly státy jako Malajsie, nebo Brazílie. Třetí cestou je zaměření se na úplně nová ekonomická odvětví a aktivity, k jejichž vývoji je nutno přijmout dlouhodobou a finančně nákladnou strategii. Touto cestou se vydala právě Saúdská Arábie například spolu s emirátem Abú Dhabí a Austrálií.⁷⁵

---

⁷⁰ DARYL, Ch. 2003, s. 147-149.

⁷¹ Co je Offset. Slovník finančních pojmů peníze.cz.

⁷² SABRI, Sh. 2001, s. 32.

⁷³ CORDESMAN, H, C. 2009, s. 63.

⁷⁴ MAHROUM, S. Economic diversification: new thinking, s. neuvedena.

⁷⁵ Ibid, s.5.

V případě zemí produkujících ropu mohou hromaděné ropné příjmy brzdit reformy a tím neprospěvat rozvoji hospodářství.⁷⁶ Země, které produkují ropu, řeší specifický problém, který má přímou souvislost s nerostným bohatstvím, jehož cena na světových trzích je kolísavá a zásoby nejsou nevyčerpatelné. Čím větším podílem se těžba komodity podílí na příjmech státu, tím větší tento problém je. Dlouhodobě se řeší hlavně udržitelnost distribuce zdrojů pro budoucí generace. Jedno řešení může představovat uložení finančních prostředků získaných z prodeje ropy a shromáždění dostatečných finančních aktiv pro budoucí generace, která pak mohou nahradit ropu jako zdroj příjmů. Není to ale tak jednoduché, uvědomíme-li si fakt, že cena ropy je proměnlivá a mění se také těžební náklady. Mimoto v budoucnu může dojít k vytlačení ropy jako hlavního zdroje energie zdrojem jiným, což by se samozřejmě odrazilo na její ceně. Jistou alternativou k shromažďování finančních aktiv mohou být kapitálové výdaje a akumulace hmotného majetku. Hlavně investice do zdravotnictví, vzdělávání a infrastruktury jsou žádoucí, jelikož mohou vést k rozvoji soukromého sektoru, který nebude spjat s ropou.

A tak přispět k diverzifikaci a základu pro rozšíření daňových příjmů. O tom, kterou z těchto dvou možností pro uchování ropných příjmů pro další generace využít, rozhoduje výnosnost jednotlivých opatření. V prvním případě závisí návratnost finančních aktiv, většinou v zahraničí, na typu investice a podmínkách na světových trzích. Bohužel výše zmíněné věci se špatně odhadují a jsou u každé země jiné. Ve druhém případě je zde zase nejistota ohledně budoucí produktivity a výkonu ekonomiky. Tyto dvě možnosti, jež byly zmíněny, jsou možné v případě, že ropa představuje stálý a stabilní příjem. Je zde ale ještě jedna možnost, jak uchovat finanční bohatství země, a to nechat ropu ladem a začít jí těžit až v budoucnu. Toto řešení by se dalo využít v situaci očekávání vysokých cen černého zlata a zároveň špatné situace na finančních světových trzích, nebo nízkých kapitálových výdajů.

Například kvůli špatnému řízení, nebo nedostatku řídicích administrativních kapacit. Tato možnost je ale dost nejistá, jelikož je závislá na cenách ropy v budoucnu. Větší rozvoj technologií, které by přinesly lepší úsporu energie, nebo rozvoj alternativních zdrojů vůči ropě by se projevil snížením poptávky a následným poklesem cen. V tom případě by bylo lepší využít jednu z dvou předešlých strategií. Tedy buď přeměnit příjmy z ropy ve finanční aktiva, nebo kapitálové výdaje.⁷⁷

---

⁷⁶ MAITAH, M. 2014, s. 69.

⁷⁷ Ibid, s. 73-75.

Mnohé země mají k dispozici ropné stabilizační, či spořicí fondy, jenž mají pod kontrolou část zahraničních aktiv, která jsou investována rizikověji než devizové rezervy centrálních bank. Tyto fondy mají také za cíl v dobách vysokých cen ropy udržet inflaci na jisté úrovni a zabránit přehřátí ekonomiky. Když jsou ceny suroviny nízké, mohou být prostředky z fondu použity k udržování výdajů. To, zda je fond pro ekonomiku prospěšný, závisí na mnoha faktorech, například na schopnostech managementu, kvalitě finančních institucí a fiskální politice. Saúdská Arábie dlouho neměla stabilizační ani spořicí fond. Což vzhledem k tomu, že menší země Zálivu fondy měly, působí kontrastně.⁷⁸ Saúdská Arábie také tradičně investuje na rozdíl od svých sousedů daleko konzervativněji.⁷⁹

5.1. Diverzifikace za vlády krále Abdalláha

Král Abdalláh se ujal vlády dne 1. srpna 2005 po smrti svého nevlastního bratra krále Fahda.⁸⁰ Již jako korunní princ, který řídil zemi místo dlouhodobě nemocného krále, jmenoval do vlády příslušníky vládnoucí dynastie, kteří byli zastánci tržní ekonomiky a také liberalizace.⁸¹ Za jeho vlády v prosinci 2005 země po dlouhých letech jednání vstoupila do Světové obchodní organizace. Z tohoto důvodu bylo také nutné uvést v praxi zhruba 40 zákonů, jejichž účelem bylo zmodernizovat sektor obchodu a učinit jej efektivním.⁸² Abdalláh začal prosazovat ekonomické reformy, jejichž cílem bylo diverzifikovat saúdskou ekonomiku, významně omezit roli ropného průmyslu ve prospěch znalostní ekonomiky. Tyto opatření si kladly za cíl snížit nezaměstnanost mezi Saúdy a v konečném důsledku jim umožnit větší participaci na trhu práce.⁸³

Za Abdalláhovy vlády se země více otevřela zahraničním investicím a významná část prostředků získaných těžbou ropy se investovala do výstavby infrastruktury země.⁸⁴ V souvislosti s budováním znalostní ekonomiky byla zahájena výstavba ekonomických měst, z nichž každé se bude specializovat na určitý sektor ekonomiky a může poskytnout pracovní příležitosti 13 milionům Saúdů, což je velmi důležité, uvážíme-li, že více než polovina

---

⁷⁸ Ibid, s. 80-87.

⁷⁹ Profiling the Interests of Gulf States. *Stratfor*. 15.7. 2015.

⁸⁰ MENDEL, M. 2016, s. 323.

⁸¹ Ibid, s. 319.

⁸² BERÁNEK, O. 2007, s. 202.

⁸³ VEJRYCH, J. Saúdská Arábie, s. 182.

⁸⁴ HUME, T. Saudi king Abdullah's legacy : 5 things to know. *CNN*. 23.1.2015.

populace v Saúdské Arábii je mladší 25 let.⁸⁵ Navíc populace Saúdské Arábie roste tempem, které se řadí k nejvyšším na světě a dle prognóz bude do roku 2050 čítat až 50 milionů obyvatel.⁸⁶ Pro srovnání uveďme fakt, že v roce 1950 žilo na území Saúdské Arábie pouze 3,1 miliónů obyvatel.⁸⁷ Tato skupina obyvatel navíc trpí vysokou nezaměstnaností. Dle statistik je nezaměstnanost mezi Saúdy ve věku 16- 29 let zhruba 29%. Jedním z důvodů takové vysoké nezaměstnanosti je nedostatek technických znalostí, flexibility a vzdělání, tedy vlastností, které jsou žádané v soukromém sektoru. Odhaduje se, že 63% absolventů univerzity získá diplom, který jim neumožňuje získat práci v soukromém sektoru.⁸⁸ Možná právě proto je až 95% pracovníků soukromého sektoru tvořeno cizinci.⁸⁹

Přitom právě soukromý sektor má potenciál vytvořit pracovní místa pro rychle se rozrůstající mladou populaci Saúdu. I přes tento fakt ale dle deníku Gulf Business 80% nezaměstnaných Saúdů dává přednost práci ve státním sektoru. Mezi nejčastěji uváděné důvody preference státního sektoru před soukromým patřily například kratší pracovní doba, větší bezpečnost práce a delší doba dovolené.⁹⁰ Dopad na pracovní morálku v Saúdské Arábii má také tzv. mudírský syndrom, kterým se označuje specifické pojetí cti v zaměstnání, které odmítá pracovní pozici, které není projevován respekt a úcta. To samozřejmě velmi ztěžuje vykonávat danou práci efektivně a tím pádem se to projeví v konkurenceschopnosti. Mladí Saúdové navíc nechtějí vykonávat manuální nekvalifikovanou práci, jelikož ji považují za podřadnou.⁹¹ Jedním z vysvětlení tohoto přístupu může být to, že je jejich rodiče v dětství nenutili k vykonávání domácích prací,⁹² jelikož saúdské domácnosti vyšší a střední třídy mají běžně k dispozici služebné ze zahraničí.⁹³

Z tohoto důvodu odmítají vykonávat nekvalifikovanou práci v dospělosti. Další důvod představuje snížení prestiže dané osoby v společenském žebříčku společnosti. Saúdové navíc nepovažují práci v soukromém sektoru za perspektivní a často zaměstnavatele mění. Proto

---

⁸⁵ AYYUB, R. Will Economic Cities Bring Diversity to Saudi Arabia?. *Global Risk Insights*. 23.1.2015.

⁸⁶ BERÁNEK, O. 2007, s. 194.

⁸⁷ Profiling The Economic Interests of the Gulf States. *Stratfor* 15.7.2017.

⁸⁸ GLUM, J. Saudi Arabia's Unemployment Problem Among King Salman's Many New Challenges after Abdullah's Death. *International Business Times*. 23.1.2015.

⁸⁹ BERÁNEK, O. 2007, s. 203.

⁹⁰ ANDERSON, R. 80% of unemployed Saudis prefer public sector jobs. *Gulf Business*. 31.5.2016.

⁹¹ BERÁNEK, O. 2007, s. 203.

⁹² ESTIMO, Jr. C, R. Why young Saudis turn down blue-collar job. *Arab News*. 25.4.2015.

⁹³ BERÁNEK, O. 2007, s. 28-29.

firmy ze soukromého sektoru nejsou zaměstnávání rodilých Saúdských Arabů právě nakloněny.⁹⁴

5.1.1. Ekonomická města- Economic Cities

Mezi hlavní cíle ekonomických měst patří zajistit růst saúdské ekonomiky a zvýšit životní úroveň obyvatelstva. Těchto cílů se má dosáhnout pomocí vytvoření nových pracovních míst, zlepšení pracovních dovedností saúdských zaměstnanců, rozvoje regionů, a zvýšením konkurenceschopnosti.⁹⁵ Saúdská Arábie se chtěla prosadit mezi deset nejlepších zemí v lákání zahraničních investicí.⁹⁶ Původní záměr počítal s vybudováním šesti ekonomických měst, ale nakonec byl jejich počet zredukován pouze na čtyři.⁹⁷ Každé z měst bude zaměřeno na jiné odvětví ekonomiky a bude využívat nejmodernější dostupné technologie, aby bylo konkurenceschopné. Města jsou budována ve spolupráci se soukromým sektorem, takže se budou snažit vytvářet investiční pobídky v oblasti infrastruktury, nemovitostí, a průmyslu.⁹⁸ Tyto projekty mají za cíl také vytvořit poměrně liberální prostředí, ve kterém nebudou platit tak přísná pravidla chování jako ve zbytku země, hlavně co se týče restrikcí vůči ženám. Zahraniční investoři zde budou moci vlastnit společnosti, kromě toho by neměli být obtěžováni nadměrnou byrokracií. Ta se má omezit pouze na nezbytné operace například vydávání víz, nebo cestovních dokumentů. To platí hlavně pro Ekonomické město krále Abdalláha.⁹⁹

Právě Ekonomické město krále Abdalláha (King Abdullah Economic City), které leží v oblasti Rabigh u Rudého moře na sever od Džiddy je nejprominentnější. Město bude ekonomicky zaměřeno na lehký průmysl, logistiku a služby. Až bude dokončeno, bude v něm žít zhruba dva milióny obyvatel, toto město by dle plánů mělo poskytnout 1 milión pracovních míst.¹⁰⁰ Skládá se ze šesti částí: přístavu, rekreační zóny, průmyslové zóny, vzdělávací zóny, finančního ostrova a obytné čtvrti.¹⁰¹ Po svém plánovaném dokončení v roce 2035 bude město sloužit jako hlavní středisko logistiky a výroby na pobřeží Rudého

⁹⁴ ESTIMO, Jr. C, R.. Why young Saudis turn down blue-collar jobs. *Arab News*. 24.5.2015.

⁹⁵ Saudi Arabia's Economic Cities- OECD, s. 4.

⁹⁶ GHAFOR, A. P.K. We will strive to restructure other economic cities. *Saudi Gazzete*. 19.5.2016.

⁹⁷ HALL, C. New champion for saudi arabia's economic cities. *Financial Times*. 4.6. 2012.

⁹⁸ Saudi Arabia's Economic Cities- OECD, s. 5.

⁹⁹ AYYUB, R. Will Economic Cities bring diversity to Saudi Arabia?. *Global Risk Insights*. 23.1.2015.

¹⁰⁰ Saudi Arabia's Economic Cities – OECD.

¹⁰¹ LANDRY, CH. 2012, s. 349.

moře.¹⁰² Právě poloha u Rudého moře představuje strategické umístění, jelikož přes něj projde 25% světového obchodu.¹⁰³ Podle mínění Fahda Ar- Rašída, jenž je výstavbou metropole pověřen, představuje Ekonomické město krále Abdalláha příležitost pro dvě stě tisíc saúdskoarabských studentů, kteří v současnosti studují v zahraničí, aby zde uplatnili své znalosti získané studiem na zahraničních univerzitách.¹⁰⁴ Město se navíc chce stát klíčovým střediskem domácí turistiky a využít svého budoucího vysokorychlostního železničního spojení s Mekkou, Medínou a Džiddou a přilákat také návštěvníky vykonávající náboženskou pout'.¹⁰⁵ V současné době je postaveno asi 15% plánované velikosti. Průmyslové pozemky, obytné čtvrti a veřejná zařízení stále nejsou dokončeny.¹⁰⁶

Další z budovaných ekonomických měst je Ekonomické město prince Abdulazíze Bin Musáida (Prince Abdulaziz bin Musaid Economic City), které se nachází v Háilu a má představovat centrum regionální logistiky. Zaměření tohoto města je logistika, minerály, stavební materiály a moderní zemědělské podniky. Jeho populace má dosahovat osmdesáti tisíc obyvatel a vytvořit pracovní příležitosti pro padesát pět tisíc lidí. Město se bude skládat z logistického a dopravního centra, centra pro petrochemický průmysl, těžební centra, vnitrozemského přístavu, obchodního centra, mezinárodního letiště, zábavní oblasti, znalostního centra.¹⁰⁷ Velikostní kapacita tohoto ekonomického města byla ale podstatně zredukována a velikost některých projektů zracionalizována. Rozvoj tohoto projektu byl zpomalen kvůli byrokracii a finančním problémům, navíc společnost Kuwait Finance & Investment Company, která byla pověřena rozvojem Ekonomického města prince Abdulazíze bin Musáida zasáhla světová finanční krize.¹⁰⁸

Jiné z měst je budováno v Medíně. Je jím Znalostní ekonomické město- The Knowledge Economic City. Toto město se po svém dokončení bude specializovat na znalostní průmysl v kombinaci s islámským zaměřením a také na služby. V tomto ekonomickém městě bude podle plánů žít dvě stě tisíc lidí a pracovní uplatnění zde v nově vytvořených pracovních pozicích najde dvacet tisíc lidí. Znalostní ekonomické město v Medíně se bude skládat z

---

¹⁰² MCLELLAND, E. The city springing up in the Desert: New picture of Saudi Arabia's £ 67 bilion project that will house two milion people by 2035. *Daily Mail*. 23.5.2015.

¹⁰³ AYYUB, R. Will Economic Cities bring diversity to Saudi Arabia?. *Global Risk Insight* 23.1.2015.

¹⁰⁴ MCLELLAND, Euan. The city springing up in the Desert: New picture of Saudi Arabia's £ 67 bilion project that will house two milion people by 2035. *Daily Mail*. 23.5.2015.

¹⁰⁵ AL RASHEED, F. Fahd Al Rasheed, Group CEO of King Abdullah Economic Citi: Saudi Arabia's major shift to tourism and leisure. *Arabian Business*. 12.1. 2016.

¹⁰⁶ SMITH, S. Saudi Arabia's new desert megacity. *BBC News*. 20.3.2015.

¹⁰⁷ Saudi Arabia's economic cities- OECD, s. 10.

¹⁰⁸ GHAFOR, A. P.K. We will strive to restructure other economic cities. *Saudi Gazzete*. 19.5.2016.

naučně- zábavného parku zaměřeného na odkaz proroka Muhammada, medicínského a biotechnologického centra, multimodálního dopravního centra, maloobchodního centra, parku pokročilých technologií, hotelového komplexu, obchodní čtvrti a výzkumného centra pro studium islámské civilizace.

V Džazánu bude další z ekonomických měst (Jazan Economic City), jež bude vystavěno u Rudého moře na jihozápadě země. Zaměřeno bude na energetický a pracovně náročný průmysl. Populace města bude dosahovat dvě stě padesáti tisíc osob a v nově vytvořených pracovních místech bude zaměstnáno půl miliónu osob. Město se po svém postavení bude skládat z průmyslového parku, který bude zaujímat dvě třetiny města, mořského přístavu, obchodního a kulturního centra, oblastí k rybolovu, podniků zemědělské redistribuce, zdravotních a vzdělávacích center.¹⁰⁹ Saúdská vláda se v současné době snaží ve spolupráci se Saudi Aramco změnit strukturu města, například se buduje rafinerie, která by měla zpracovat zhruba 400 000 barelů těžké a středně těžké ropy denně. A také námořní terminál.¹¹⁰

Podle některých skeptických názorů jsou tyto mamutí projekty životaschopné pouze díky obrovským dotacím. Další problém, jenž by mohl zbrzdit nadšení investorů ze zahraničí, je nadměrná byrokracie a také společenský vliv kléru. To se týká hlavně oblasti Háilu a Džazánu.¹¹¹ Navíc průmysl a výroba v ekonomických městech budou do značné míry stát na přístupu k místním zdrojům levné energie, nehledě na fakt, že okolní státy hlavně Katar a Spojené Arabské Emiráty stále nabízejí obchodně a také sociálně liberálnější prostředí.¹¹²

5.1.2. Finanční čtvrť krále Abdalláha – King Abdullah Financial District

V roce 2006 začala také výstavba Finanční čtvrti krále Abdalláha,¹¹³ která měla představovat základ neropné ekonomiky.¹¹⁴ Čtvrť se nachází v hlavním městě Rijádu a byla plánovaná jako sídlo bank ze zahraničí, které se měly podílet na diverzifikaci ekonomiky země,¹¹⁵ finančního

---

¹⁰⁹ Saudi Arabia's Economic Cities- OECD, s.12-14.

¹¹⁰ GHAFOR, A. P.K. We Will strive to restructure other economic cities. *Saudi Gazette*. 19.5.2016.

¹¹¹ Hammond, A. Saudi's economic cities under pressure to deliever. *Reuters*. 20.8.2008.

¹¹² AYYUB, R. Will Economic Cities bring diversity to Saudi Arabia?. *Global Risk Insights*. 23.1.2015.

¹¹³ PAUL, K. Saudi to overhaul floundering financial district , economic cities. *Reuters*. 26.4.2016.

¹¹⁴ Saudi Arabia's reforms Building on sand. *The Economist*. 5,11.2016.

¹¹⁵ TIMMONS, H. Saudis Plan Middle East Financial Center. *The New York Times*. 10.5. 2006.

regulátora,¹¹⁶ společností zabývajících se finančnictvím, saúdské burzy cenných papírů¹¹⁷ a finanční akademie. Finanční čtvrť krále Abdalláha měla představovat jedinečný projekt, jehož výjimečnost tkvěla v jeho vybavení, organizaci a velikosti.¹¹⁸ Právě přehnaná velikost projektu představuje problém, jelikož je zde třikrát více kancelářských prostor než ve zbytku Rijádu. Navíc v současné době jsou jedinými nájemníky bankovní dům Samba, regulátor burzy cenných papírů a finančního trhu. Další problém představují vysoké finanční náklady, které by finanční instituce musely zaplatit.¹¹⁹

Podle názoru saúdského developera Jusufa Aš-Šiláše bude kvůli Finanční čtvrti krále Abdalláha kancelářský trh v saúdském hlavním městě ochromen na 5 až 10let.¹²⁰ Stavba čtvrti byla časově nerozumně naplánovaná, navíc se původně očekávané výdaje navýšily.¹²¹ Projekt má zpoždění a je pravděpodobné, že nebude dokončen. Také společnost Saudi Binladen Group, jenž se nejvýznamněji podílí na rozvoji tohoto projektu, se potýká s problémy. Saúdská vláda se ho ale pokouší zachránit a podle nových plánů se má Finanční čtvrť krále Abdalláha přeměnit ve speciální zónu s konkurenceschopnými pravidly,¹²² která bude přímo napojena na letiště Krále Chálida a cizinci, kteří zde budou zaměstnáni, nebudou podléhat vízové povinnosti.¹²³ Část kanceláří se přebuduje na obytné prostory,¹²⁴ které původně tvořily pouze 21% projektové infrastruktury.¹²⁵ Vlastnictví projektu má přejít pod Veřejný investiční fond, který zde bude mít své sídlo.¹²⁶

Do poloviny roku 2014 byl růst ekonomiky Saúdské Arábie jeden z nejrychlejších v rámci G20.¹²⁷ Zhruba v polovině roku 2014 ale nastal pád cen ropy.¹²⁸ Zatímco v červnu 2014 stál barel ropy ještě 115 dolarů, do prosince 2014 cena spadla o více než 40% na méně než 70

---

¹¹⁶ PAUL, K. Saudi to overhaul floundering financial district; economic cities. *Reuters*. 26.4.2016.

¹¹⁷ FATTAH, Z. Saudi \$10 Billion Financial District Is Missing One Thing: Banks. *Bloomberg*. 19.4.2016.

¹¹⁸ Al Raidah King Abdullah Financial District (KAFD) Project. Nedatováno.

¹¹⁹ Riyadh's new financial district: Empty Towers. *The Economist*. 11.5.2013.

¹²⁰ FAHY, M. KAFD has "destroyed the office market in Riyadh," says Dar Al Arkan boss. *Arabian Business*. 18.11.2014.

¹²¹ FATTAH, Z. Saudi \$10 Billion Financial District Is Missing One Thing: Banks. *Bloomberg*. 19.4.2016.

¹²² Saudi aims to salvage delayed \$10bn financial district. *Gulf Business*. 17.5.2016.

¹²³ King Abdullah Financial District to be overhauled. *Arab News*. 27.4.2014.

¹²⁴ Saudi aims to salvage delayed \$ 10 bn financial district. *Gulf Business*. 17.5. 2016.

¹²⁵ Al Raidah King Abdullah Financial District (KAFD)Project. Nedatováno.

¹²⁶ How Riyadh's King Abdullah Financial District's Future Has Shifted. *SAUDI-US Trade Group*. 5.11.2016.

¹²⁷ Dr. IBRAHIM, A, A. Saudi vision 2030, Risks, Challenges. *Asharq Al-Awsat*. 19.8.2016.

¹²⁸ BOWLER, T. Faling oil prices who are the winners and losers?. *BBC News*. 19.1.2015.

dolarů za barel.¹²⁹ Navzdory ropnému poklesu byl na rok 2015 schválen rozpočet, který byl svou velikostí historicky rekordní.¹³⁰

5.2. Diverzifikace za vlády krále Salmána

Král Abdallah zemřel v lednu 2015. Králem se stal Salmán. Nový saúdský vládce již jako guvernér Rijádu a poté jako korunní princ podporoval soukromý sektor ekonomiky a vytváření průmyslových a obchodních zón vedoucích k její diverzifikaci.¹³¹ Pokles cen ropy nadále pokračoval i v roce 2015, kdy cena klesla pod 50 dolarů za barel.¹³² Saúdská Arábie se rozhodla těžbu nesnížit a bránit svůj tržní podíl. Navíc si království dobře pamatovalo obdobnou situaci v osmdesátých letech, kdy svou těžbu snížilo v očekávání zvýšení cen, ale výsledek nebyl uspokojivý a poškodil ekonomiku země.¹³³ V reakci na pokles cen Saúdská Arábie snížila výdaje, ale tehdejší ministr financí Ibrahim Al Assaf uvedl, že země je na tuto situaci dobře připravena a investice do lidských zdrojů a rozvojových projektů budou pokračovat.¹³⁴

Pokles cen ropy zasáhl také finanční rezervy království, které v srpnu 2015 klesly na 654,5 miliardy amerických dolarů¹³⁵ ze své rekordní hodnoty 757,3 miliardy amerických dolarů v srpnu 2014.¹³⁶ Saúdská vláda již na konci roku 2015 schválila v rámci úsporných opatření zvýšení cen pohonných hmot, elektřiny a vody. Tato opatření ale vešla v platnost až v lednu 2016.¹³⁷ I přes výše uvedené úspory skončil rozpočet monarchie v deficitu přibližně 16% HDP.¹³⁸ K zlepšení ekonomické situace nepřispěl ani finančně náročný vojenský zásah v Jemenu.¹³⁹ Salmán krátce po svém nástupu na trůn jmenoval svého syna prince Muhammada bin Salmána do pozice zástupce korunního prince. Princ také stanul v čele rady pro ekonomiku a rozvoj.¹⁴⁰ Začátkem roku 2016 se cena ropy dostala pod úroveň 35 dolarů za

---

¹²⁹ E.I. The Economist explains Why oil price is falling. *The Economist* 8.12.2014.

¹³⁰ GHAFOR, A, P. K. King says growth to continue, as KSA unveils largest budget. *Arab News*. 25.12.2014.

¹³¹ BARRET, R., Saudi Arabia and policy under king Salman. *Middle East Institute*. 12.3.2015.

¹³² LA MONICA, R. P. Warning: Oil drops below \$50. *CNN money*. 5.1.2015.

¹³³ BOWLER, T. Falling oil prices who are the winners and the losers?. *BBC News*. 19.1.2015.

¹³⁴ Saudi Arabia to cut spending after oil price decline. *BBC News*. 6.1.2015.

¹³⁵ NEREIM, V; Shahine, A. Saudi Cash Burn Drives Foreign Reserves to Lowest since 2013. *Bloomberg*. 4.10.2015.

¹³⁶ AL- GHABIRI, A. Central bank's record reserves show strength of Saudi economy: experts. *Asharq Awsat*. 7.10. 2014.

¹³⁷ Cabinet OKs hike in gasoline, electricity and water prices. *Arab News*. 28.12.2015.

¹³⁸ VIVIAN, M ; GLEN, C. Saudi 2015 Budget Deficit Is \$ 98 Billion As Revenue Drops. *Bloomberg*. 28.10.2015.

¹³⁹ Oil crash forces S. Arabia to cut unnecessary budget expenses. *RT*. 6.9.2015.

¹⁴⁰ Saudi king names son as a deputy crown prince. *Al Arabiya English*. 29.4.2015.

barrel, tedy na své jedenáctiletí minimum.¹⁴¹ To se odrazilo v sektoru stavebnictví, kde se do potíží dostaly dvě nejvýznamnější firmy tohoto odvětví Saudi Bin Laden Group a Saudi Oger, které doplatily na to, že saúdská vláda pozastavila platby na projekty, na kterých se podílely.¹⁴² Za této situace princ Muhammad bin Salmán v dubnu 2016 představil Vizi 2030.¹⁴³

5.2.1. Vize 2030

Vize 2030 představuje patnáctiletý program, který si klade za cíl diverzifikovat saúdskou ekonomiku a omezit její závislost na ropě¹⁴⁴ prostřednictvím zlepšení produktivity, rozšíření zdrojů příjmů a přehodnocení společenské smlouvy mezi státem a obyvatelstvem.¹⁴⁵ Vize je považovaná za největší pokus o reformu struktury saúdské ekonomiky v celých dějinách království.¹⁴⁶ K realizaci Vize budou sloužit výkonné řídicí programy, pomocí kterých se budou myšlenky vize 2030 uvádět do praxe. Platnost těchto programů je pět let a představují první fázi.

Těmito programy jsou Strategický transformační plán pro Saudi Aramco, jehož cílem je, aby tato společnost rozšířila své aktivity i mimo ropný sektor, Restrukturalizační program pro veřejný investiční fond, který pracuje na změně struktury fondu a připravuje ho na převzetí úlohy největšího suverénního fondu světa. Dalšími programy jsou Program lidského kapitálu, jenž bude podporovat rozvoj lidského kapitálu, strategický program Partnerství, který zajistí spolupráci se zahraničními partnery a vybuduje ze Saúdské Arábie centrum obchodu, Program privatizace, Program pro posílení řízení veřejného sektoru, který zajistí lepší spolupráci mezi vládními úřady. V rámci tohoto programu byla zřízena kancelář pro podporu rozhodnutí, která zajistí, aby rozhodnutí byla přijímána na základě na faktech založených analýz a zpráv. A nakonec Národní transformační program,¹⁴⁷ který hraje klíčovou úlohu. Jeho úkolem je zkvalitnit vládní služby a zajistit stabilní rozvoj do budoucna.¹⁴⁸ Program nabízí řadu iniciativ¹⁴⁹ a pět set projektů,¹⁵⁰ které budou v kompetenci různých ministerstev,

¹⁴¹ Oil price falls below 35 \$ a barrel to fresh 11- year low. *BBC News*. 6.1.2016.

¹⁴² FAHY, M. Year in review: Contractors felt the pinch as Saudi Arabia prioritised spending. *The National*. 27.12.2016.

¹⁴³ ALZENY, I. Young Saudis reject long hours – but where does that leave prince’s economic vision?. *Middle East Eye*. 15.3.2017.

¹⁴⁴ BLACK, I. Saudi Arabia approves ambitions plan to move economy beyond oil. *The Guardian*. 25.4.2016.

¹⁴⁵ Dr. IBRAHIM, A, A. Saudi Vision 2030, challenges, risks. *Asharq Al Awsat*. 19.8.2016.

¹⁴⁶ BLACK, I. Saudi Arabia approves ambitions plan to move economy beyond oil. *The Guardian*. 25.4.2016.

¹⁴⁷ Full text of Saudi Arabia’s vision 2030 *Al Arabiya English*. 26.4.2016.

¹⁴⁸ National Transformation Programme 2020 to spur growth. *Arab News*. 8.6.2016.

¹⁴⁹ Saudi Arabia National Transformation Plan approved: A Quick guide. *The National*. 7.6.2016.

¹⁵⁰ National Transformation Programme 2020 to spur growth. *Arab News*. 8.6.2016.

z nichž čtyřicet procent bude financovat soukromý sektor. Mezi jeho cíle patří například snížit náklady na veřejný sektor o pět procent, zvýšit objem veřejného zadlužení na třicet procent, spolu se zvýšením finančního ratingu z úrovně A1 na Aa2,¹⁵¹ tedy z úrovně nízkého kreditního rizika na velmi nízké kreditní riziko.¹⁵² Dále privatizace státních společností, reforma a přebudování veřejného systému základní zdravotní péče, zvýšení kapacity rafinérií z 2,9 milionu barelů na 3,3 milionů barelů a těžby plynu z dvanácti miliard kubických metrů na 17,8 miliard kubických metrů.¹⁵³ Ministerstvo energetiky navázalo v rámci snahy o rozvoj energetického sektoru spolupráci s několika významnými institucemi, například královskou komisí pro Džubajl a Janbů, nebo Městem krále Abdalazíze pro vědu a technologie. V této oblasti je plánováno množství podnětů, které budou financovat převážně soukromé společnosti. Například státní firma Aramco se dohodla s několika zahraničními společnostmi na výstavbě komplexů sloužících ke stavbě a opravě lodí. Tato opatření pomohou vytvořit osmdesát tisíc pracovních míst a omezí potřebu dovozu. Saúdská Arábie si chce zajistit i potravinovou bezpečnost pomocí efektivního skladování potravin, investic do zemědělství mimo království a ustanovit opatření, která omezí plýtvání.¹⁵⁴

Kontrolu aplikace cílů Vize 2030 zajistí králem ustanovené vládní centrum pro vyhodnocování výkonu, jenž bude výsledky cílů monitorovat a každého čtvrt roku vyhodnocovat. Výsledky poté budou předloženy Radě ministerstev, která v případě nespokojenosti přijme příslušná opatření.¹⁵⁵ Samotná Vize 2030 stojí na třech klíčových pilířích.

První z nich je náboženský turismus, který je postaven na faktu, že se v zemi nacházejí nejposvátnější místa islámské víry. Toho chce země využít a pomocí jistých opatření, například zjednodušení vízového procesu, zavedením nových a zlepšením kvalit stávajících služeb, která jsou poutníkům nabízena a také vybudováním největšího islámského muzea na světě, jenž bude postaveno za použití moderních technologií a podle nejvyšších standardů zvýšit počet náboženských poutníků jdoucích na Hadždž, nebo na Umru z osmi miliónů v roce 2015 na patnáct miliónů v roce 2020 a do roku 2030 až na třicet miliónů.¹⁵⁶ Poutníci by se navíc během svého pobytu neměli omezovat pouze na svatá místa, ale mohli by také navštívit jiné pamětihodnosti, například Madáin Sálíh, který se nachází u Medíny. Tomuto cíli

---

¹⁵¹ Saudi Arabia National Transformation Plan approved: A quick guide. *The National*. 7.6.2016.

¹⁵² Ratingové hodnocení České Republiky- Česká národní banka. Datum neuvedeno.

¹⁵³ Saudi Arabia National Transformation Plan approved: A quick guide. *The National*. 7.6.2016.

¹⁵⁴ National Transformation Programme to spur growth. *Arab News*. 8.6.2016.

¹⁵⁵ Full Transcript of Prince Mohammed bin Salman's. Al Arabiya Interview. *Al Arabiya English*. 26.4.2016.

¹⁵⁶ Full text of Saudi Arabia's vision 2030. *Al Arabiya English*. 26.4.2016.

by měl pomoci i záměr postavit most přes Rudé moře, který spojí Saúdskou Arábii s Egyptem.¹⁵⁷ Země chce navíc do roku 2030 zdvojnásobit počet památek registrovaných Organizací OSN pro vědu, výchovu a kulturu.

Druhý pilíř je plán učinit ze země globální investiční mocnost,¹⁵⁸ prostřednictvím ustanovení suverénního investičního fondu, který se svým objemem dvou biliónů dolarů stane největším svého druhu na světě.¹⁵⁹ Tento fond byl založen již v roce 1971,¹⁶⁰ jako všeobecný investiční fond a sloužil k financování strategických projektů.¹⁶¹ Jméno fondu je dnes zhruba sto šedesát miliard dolarů a drží podíly například ve firmě Saudi Arabian Basic Industries Corporation, National Commercial Bank, má třiceti osmi procentní podíl v Korejské společnosti Posco Engineering & Construction Corporation a ve spolupráci s ruským investičním fondem investoval deset miliard dolarů v Rusku.¹⁶² Fond navíc drží pětiprocentní podíl v společnosti Uber.¹⁶³ Nedávno se také s japonskou Soft Bank dohodl na založení technologického fondu, jenž se svou velikostí stane jedním z největších na světě. Saúdskoarabský fond je v tomto projektu největším investorem, výše jeho investice dosáhne během pěti let částky až 45 miliard dolarů. Investiční podíl Soft Bank bude minimálně 25 miliard dolarů. Účast dalších investorů je v jednání. Finální velikost technologického fondu může být až sto miliard dolarů.¹⁶⁴ Fond se rozhlíží po investičních příležitostech i jinde, například v Německu, kde by chtěl investovat do technologických a finančních institucí.¹⁶⁵

Je v plánu výrazně rozšířit investice v zahraničí, ze současných pěti až na padesát procent do roku 2020.¹⁶⁶ Finanční pozice fondu byla nedávno posílena nařízením krále Salmána přemístit do něj sto miliard saúdských rijalů z finančních rezerv království, stalo se tak po doporučení rady pro záležitosti ekonomiky a rozvoje.¹⁶⁷ Pod vlastnictví fondu má přejít také státní firma Aramco,¹⁶⁸ která by se zároveň měla stát průmyslovým konglomerátem.¹⁶⁹ Plánuje se také

---

¹⁵⁷ SMITH, S. Saudi Arabia hopes for religion tourism boost. *BBC News*. 25.5.2016.

¹⁵⁸ Full text of Saudi Arabia's vision 2030. *Al Arabiya English*. 26.4. 2016.

¹⁵⁹ FARAND, Ch. Saudi Arabia prepares for post- oil era by setting up world's biggest invest sovereign fund. *Independent*. 2.4.2016.

¹⁶⁰ Saudi Public Investment Fund to be World leader. *Al Arabiya English*. 30.1.2017.

¹⁶¹ ALUWAISEH, A. KSA needs sovereign wealth fund. *Arab News*. 13.7.2015.

¹⁶² BIANCHI, S. The Key Question Asked About Saudi Arabia's \$2 Trillion Fund. *Bloomberg*. 25.5.2016.

¹⁶³ HOOK, L. Saudi Wealth fund takes \$ 3.5 bn Uber stake. *Financial Times*. 1.6.2016.

¹⁶⁴ Soft Bank and Saudis are creating a massive \$100 billion fund to invest in tech companies. *Business Insider*. 14.10.2016.

¹⁶⁵ Saudi fund mulls stakes in German tech, finance firms. *Arabian Business*. 2.3.2017.

¹⁶⁶ BIANCHI, S. The Key Question Asked About Saudi Arabia's \$2 Trillion Fund. *Bloomberg*. 25.5.2016.

¹⁶⁷ King Salman allocates SR 100 billion to sovereign fund. *Arab News*. 30.11.2016.

¹⁶⁸ BIANCHI, S. The Key Question Asked About Saudi Arabia's \$2 Trillion Fund. *Bloomberg*. 25.5.2016.

¹⁶⁹ MICKLETHWAIT, J ; CAREY, G.; SHAHINE, A; MARTIN, M. Saudi Arabia Plans \$2Trillion Megafund for Post- oil Era: Deputy Crown Prince. *Bloomberg*. 1.4.2016.

prodat zhruba pět procent Aramca, prostřednictvím primární nabídky akcií.¹⁷⁰ Ta by se měla uskutečnit na domácí saúdské burze v Rijádu, jejíž velikost je ale pro tuto operaci nedostačující. Proto se akcie Aramca plánují nabízet také na burzách v Londýně, New Yorku a Hong Kongu. Cílem je vzbudit zájem firem jako jsou Exxon Mobil, čínský Sinopec, či BP.¹⁷¹ Právě finanční prostředky získané prodejem asi pětiprocentního podílu v Aramcu budou poskytnuty fondu na investice.¹⁷² Podle prince Muhammada Bin Salmána je hodnota Aramca dva bilióny dolarů, či více, ale většina investorů odhaduje, že hodnota společnosti je nižší zhruba o jeden bilion¹⁷³. V této souvislosti saúdská vláda snížila zdanění Aramca z dřívějších 85% na 50%. Tento krok podle analytiků zvýší hodnotu společnosti o jeden bilion dolarů.¹⁷⁴ Nicméně prodej části Aramca vzbuzuje u některých Saúdu nelibost. Mezi jeho kritiky se řadí také ekonomický komentátor Bardžas Al Bardžas.¹⁷⁵

Třetí pilíř vize je postaven na využití strategické polohy země mezi Evropou, Asií a Afrikou a má za cíl učinit z ní středisko obchodu.¹⁷⁶ Jelikož prostřednictvím moří, která Saúdskou Arábii obklopují, se realizuje zhruba třicet procent světového obchodu, je záměrem země vybudovat přístavy a průmyslové areály. Rozvoji obchodu pomůže také stavba mostu krále Salmána, který spojí Saúdskou Arábii s Egyptem přes Rudé Moře¹⁷⁷. Ten zajistí, že přes zemi bude procházet podstatná část obchodu mezi Asií a Afrikou.¹⁷⁸ Saúdskoarabské firmy mohou využít unikátní polohy své země, která se nachází mezi Asií, Evropou a Afrikou ke zvýšení exportu a reexportu. V plánu je také posílit obchodní vazby jak v rámci blízkovýchodního regionu, tak v rámci Rady pro spolupráci zemí Zálivu, která má v plánu prohlubovat ekonomickou spolupráci, prostřednictvím společných ekonomických projektů například: stavba železnice spojující všechny státy tohoto regionálního seskupení.¹⁷⁹

Vize chce také podpořit zábavu a kulturu v zemi, proto byl založen hlavní úřad pro zábavu.¹⁸⁰ V čele této instituce stojí Amr -Al Madání. Do roku 2020 má být založeno přes 450 klubů,

---

¹⁷⁰ CLINCH, M. Saudi Aramco set to be valued at more than \$ 2Trilion. *CNBC*. 25.4.2016.

¹⁷¹ EVANS-PRITCHARD, A. Saudi Aramco plans London listing but doubts grow on \$2.5 trillion claim. *The Telegraph*. 8.11. 2016.

¹⁷² BIANCHI, S. The Key Questions asked About Saudi Arabia's 2 Trillion Fund. *Bloomberg*. 25.5.2016.

¹⁷³ Investors expect Saudi Aramco's IPO to value it at as much as \$ 1 trillion less than Saudi officials hope. *Business Insider*. 6.3.2017.

¹⁷⁴ EGAN, M. This is how badly Saudi Arabia needs its big IPO to go well. *CNN Money*. 28.3. 2017.

¹⁷⁵ WALDMAN, P. The \$2 Trillion Project to Get Saudi Arabia's Economy Off Oil. *Bloomberg*. 21.4.2016.

¹⁷⁶ Full text of Saudi Arabia's Vision 2030. *Al Arabiya English*. 27.4.2016.

¹⁷⁷ Red sea bridge project resurfaces. *Al Monitor*. 19.4.2016.

¹⁷⁸ Full Transcript of Prince Mohammed bin Salman's Al Arabiya interview. *Al Arabiya* 26.4.2016.

¹⁷⁹ Full text of Saudi Arabia's vision. *Al Arabiya English*. 27.4.2016.

¹⁸⁰ VAN DEN BERG, W. Fun in the Kingdom: Tourism and entertainment in Saudi Arabia. *Al Arabiya English*. 20.9.2016.

kteře se budou specializovat na nejrůznější formy zábavy. Tato opatření mají za cíl zvýšit útraty obyvatelstva a vytvořit sto tisíc pracovních míst.¹⁸¹ Chystá se zmírnění přísných pravidel pro zakládání a registraci kulturních organizací, také má být poskytnuta podpora výstavbě muzeí a knihoven.¹⁸² Důkazem o postupném uvolnění pravidel v zemi, tykajících se zábavy, je i fakt, že se v Saúdské Arábii poprvé v její historii konal Comic Con, kterého se v Džiddě zúčastnilo asi dvacet tisíc návštěvníků,¹⁸³ nebo koncert saúdského zpěváka Muhammada Abdua, jenž byl prvním koncertem v království po sedmi letech.¹⁸⁴ Při této příležitosti se vybuduje jihozápadně od hlavního města Rijádu v oblasti Al Qidíja Zábavní město, které bude zabírat 334 kilometrů čtverečních. Nejvýznamnějším investorem v tomto projektu je Veřejný investiční fond, na investici se podílejí také jiní místní a zahraniční investoři. Vybudování města si také mimo jiné klade za cíl podpořit ekonomiku země a poskytnout pracovní příležitosti mladé saúdské generaci. Se stavbou se začne v roce 2018 a první fáze má být dokončena v roce 2022.¹⁸⁵ Město se bude zaměřovat na sport, kulturu a rekreaci. Jeho součástí navíc bude i safari a Six Flags tematický park.¹⁸⁶

Vize se zaměřuje také na oblast vzdělání, které chce sladit s požadavky trhu práce. K dosažení tohoto cíle se zavedou moderní školní osnovy vycházející z přísných požadavků ohledně znalosti čtení, počtů a rozvoje charakteru. Školy navážou přímou spoluprací se soukromým sektorem, aby bylo zajištěno to, že vzdělání je v souladu s realitou na pracovním trhu.¹⁸⁷ Důraz bude kladen spíše na odbornost týkající se dané profese, než na teorii. Příslušná ministerstva již dostaly pověření k vypracování strategie v této záležitosti, která by měla být vypracována do tří měsíců.¹⁸⁸ V plánu je mimo jiné i zavedení centrální databáze studentů, s cílem vzdělávání lépe plánovat a zajistit lepší monitoring a výsledky. Dále je usilováno o to, aby do roku 2030 bylo minimálně pět saúdských univerzit řazeno mezi dvě stě nejlepších na světě.

Vláda chce snížit nezaměstnanost z 11,6 % na 7%.¹⁸⁹ Splnit tento úkol se ale zatím moc nedaří, naopak nezaměstnanost v třetí čtvrtině roku 2016 vzrostla na 12,1%. To si vyžádalo

---

¹⁸¹ ABU-NASR, D; AL MASHABI, D. Why Saudi Arabia Is Suddenly Allowing a Lot More Fun. *Bloomberg*. 5.1.2017.

¹⁸² Full text of Saudi Arabia's vision 2030. *Al Arabiya. English*. 27.4.2016.

¹⁸³ Saudi gamers get together at kingdom first ever Comic Con. *Reuters*. 19.2.2017.

¹⁸⁴ Music makes a comeback in Saudi Arabia with first concert in seven years. *Arabian Bussiness*. 1.2.2017.

¹⁸⁵ Prince Muhammad Bin Salmán announces Saudi plans for largest entertainment city. *Al Arabiya English*. 8.4.2017.

¹⁸⁶ Saudi Arabia to build entertainment city south of Riyadh. *The National*. 8.4.2017.

¹⁸⁷ Full text of Saudi Arabia's Vision 2030. *Al Arabiya English*. 27. 4. 2016.

¹⁸⁸ New strategy to fight joblessness. *Saudi Gazzete*. 12. 12. 2016.

¹⁸⁹ Full text of Saudi Arabia's Vision 2030. *Al Arabiya English*. 27. 4. 2016.

hlavu tehdejšího ministra práce Mufridže Al- Haqbániho.¹⁹⁰ Zvýšit by se měla i zaměstnanost žen na saúdsčém pracovním trhu a to z 22% na 30%.¹⁹¹ Aby se saúdsčké ženy do práce snadněji dostávaly a nebyly závislé na odvozu ze strany mužských příbuzných, nebo zkosnatělem systému taxi služeb, investoval saúdsčký fond do firmy Uber a státní společnost Saudi Telecom Co do jeho rivala firmy Careem. Tyto investice mají několik dalších benefitů. Kromě snadnějšiho dopravení žen do zaměstnání je to vytváření pracovních míst pro saúdsčké muže. Do dvou let mají obě společnosti zaměstnat dvě stě tisíc Saúdu. Další výhodou především pro ženy z chudší společenské vrstvy je to, že tyto služby jsou levnějši než najímání řidičů, které stojí zhruba dvacet procent rodinného rozpočtu. Firma Careem dokonce ve spolupráci se saúdsčkým ministerstvem práce připravuje program, který bude určen ženám s nízkými příjmy.¹⁹² Saúdsčkým ženám bylo nedávno dovoleno pracovat v pohostinství, zábavních parcích, oblasti účetnictví a v obchodech pro ženy,¹⁹³ lékárnách a optikách.¹⁹⁴ Naopak jim bylo zakázáno pracovat v hornictví, s odpady, v oblasti restauračních prací, stavebnictví, vykonávat práce s kovem a pracovat na výkopových pracích z bezpečnostních důvodů.¹⁹⁵ Ve Společnosti Pepsi Co v Saúdsčé Arábii tvoří ženy 15% zaměstnanců z celkem tři tisíc Saúdu, kteří v této společnosti pracují.¹⁹⁶

Dalším ambiciózním cílem je vybudovat vlastní zbrojní průmysl. Saúdsčá Arábie je třetí největší nákupčí zbraní na světě, ale pouze 2% těchto útrat jdou domácím zbrojním firmám. Zbrojní průmysl v království tvoří pouze sedm firem a dvě výzkumná centra. To se má změnit. Saúdsčá Arábie chce, aby do roku 2030 padesát procent výzbroje pocházelo z domácích zdrojů. Dosáhnout tohoto závazku hodlá pomocí přímých investic a navázání spolupráce s vedoucími společnostmi v tomto odvětví. Toto partnerství zajistí předávání know how a transfer potřebných technologií stejně tak jako výchovu domácích expertů v tomto odvětví. Vybudování vlastní základny zbrojního průmyslu pomůže v rozvoji průmyslu na něj navazujícího například informačních technologií, nebo komunikací. Království již pracuje na rozvoji lehčího zbrojního průmyslu, který pro ilustraci zahrnuje výrobu náhradních dílů,

---

¹⁹⁰ 3 reasons why the former saudi Labor minister was relieved. *Al Arabiya English*. 4. 12. 2016.

¹⁹¹ Full text of Saudi Arabia's vision 2030. *Al Arabiya English*. 27. 4. 2016.

¹⁹² Saudi Employment Goals get lifts from Uber, Careem. *Voice of America*. 8. 1. 2017.

¹⁹³ ANDERSON, R. Four new job roles opened for saudi women. *Gulf Bussines*. 21. 4. 2016.

¹⁹⁴ Saudi to allow women to work in pharmacies, optical stores *Gulf Bussines*. 6. 11. 2016.

¹⁹⁵ ANDERSON, R. Four new job roles opened for saudi women. *Gulf Bussines*. 21. 4. 2016.

¹⁹⁶ Pepsi Co employs 3,000 saudis; 15% women. *Saudi Gazzete*. 3.3.2017.

obrněných vozidel, či střeliva. Chce ale přejít na sofistikovanější zbrojní průmysl, například výrobu letadel.¹⁹⁷

V této souvislosti saúdská vláda uzavřela partnerství s ukrajinským výrobcem letadel firmou Antonov. Společně se podílejí na vývoji a výrobě elektronického bojového letounu.¹⁹⁸

V souladu s touto strategií jsou revidovány smlouvy se zahraničními dodavateli a přizpůsobeny tak, aby se na výrobě zakázky podílela i saúdská strana. Vznikne vojensko-průmyslový holding pod vládní kontrolou, který také vstoupí na saúdský trh. Společnost se má vyznačovat transparentností a mimo jiné umožnit saúdským občanům přístup k informacím ohledně uzavřených kontraktů a nákupů. Princ Muhammad bin Salmán, který vykonává také funkci ministra obrany v rozhovoru pro televizi Al -Arabíja prohlásil, že zatímco finanční prostředky vydávané na saúdskou armádu neodpovídají výkonu, saúdskoarabské vojenské základny mají bohatě zdobené stěny a mramorové podlahy.¹⁹⁹

Další sektor, který má pomoci diverzifikovat ekonomiku a učinit jí méně závislou na ropě je těžba nerostů. V království se nachází množství nerostných surovin jako hliník, fosfát, zlato, měď, nebo uran.²⁰⁰ Zatím je údajně objeveno pouze tři až pět procent zásob těchto surovin. Potenciál pro rozvoj tohoto odvětví je tedy značný.²⁰¹ V sektoru těžby vznikne zhruba devadesát tisíc pracovních míst. A tento obor má přispět saúdskému HDP do roku 2020 částkou zhruba devadesát sedm miliard rijálů,²⁰² do roku 2030 to má být asi dvě stě čtyřicet miliard rijálů. Rozvoji těžby pomůže také objev plynu na západním pobřeží země u Rudého moře, kde se nachází spousta nerostných surovin.²⁰³ V souladu se strategií vize 2030 v oblasti těžby nerostných surovin se uvedou do provozu dvě průmyslová města. První z nich je Ras Al Chair nacházející se na východním pobřeží, které se bude zabývat výrobou hliníku. Druhé město je na severu země a je jím Wa'ad Aš- Šamál, které se bude zabývat fosfáty.²⁰⁴

Saúdská Arábie má velký potenciál ve využití solární energie. Země má v úmyslu vyrábět deset gigawatů elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a do roku 2030 má z obnovitelných zdrojů pocházet dokonce třicet procent veškeré elektrické energie.²⁰⁵ Podle vyjádření prince Abdulazíze bin Salmána, který je zástupce ministra ropy a minerálních zdrojů, spotřebovávají

¹⁹⁷ Full text of Saudi Arabia's vision 2030. *Al Arabiya English*. 27.4.2016.

¹⁹⁸ Saudi-Ukraine cooperation produces electronic warfare aircraft. *Al Arabiya English*. 17.12.2016.

¹⁹⁹ Full transcript of prince Muhammed bin Salman's Al Arabiya interview. *Al Arabiya English*. 26.4.2016.

²⁰⁰ Full text of Saudi Arabia's vision 2030. *Al Arabiya English*. 27.4.2016.

²⁰¹ Full transcript of prince Muhammed bin Salman's Al Arabiya interview. *Al Arabiya English*. 26.4.2016.

²⁰² Full text of Saudi Arabia's vision 2030. *Al Arabiya English*. 27.4.2016.

²⁰³ New mining strategy aims to triple saudi revenue to \$ 64 bn by 2030 says ministr. *Arabian Bussiness*.

²⁰⁴ MUHAMMAD, F. Kingdom to have two industrial mining cities. *Saudi Gazzete*. 23 .11 .2016.

²⁰⁵ MATTHEW, M. Saudi Aramco Said to Weight Up to \$5 Bilion of Renewable Deals. *Bloomberg*. 29.1.2017.

Saúdové třicet osm procent své produkce ropy a plynu na výrobu elektřiny, kromě toho se předpokládá, že v příštích letech spotřeba poroste o čtyři až pět procent ročně.²⁰⁶ Pokud půjde spotřeba ropy tak vysokým tempem, nebude mít země dostatek ropy na vývoz. Proto se chystají investice do obnovitelných zdrojů energie v rozsahu třicet až padesát miliard dolarů. Již byla spuštěna první větrná turbína k pohonu zařízení, která byla instalována na severozápadě země. Podle Aramca může využití větrné energie ušetřit až devatenáct tisíc barelů ropy denně. Aramco chce navíc ještě instalovat v oblasti Al- Džawf na severu solární panely o výkonu tři sta Megawattů.²⁰⁷

Pokud by země snížila svou energetickou spotřebu o pouhá čtyři procenta ročně, mohla by do roku 2030 ušetřit jeden milión barelů ropy denně. Naopak pokud do svého energetického konceptu nezahrne alternativní zdroje energie, včetně obnovitelných zdrojů, může se spotřeba ropy zvýšit až o devět set tisíc barelů ropy denně, zejména v horkém létě. Obnovitelné zdroje mohou navíc přispět k rozvoji energeticky náročného průmyslu.²⁰⁸

Další opatření, které přispěje k stimulaci příjmu, je zavedení systému zelené karty, která umožní dlouhodobě usazeným pracovníkům z ciziny v zemi investovat,²⁰⁹ vlastnit pozemky, nebo podnikat. Princip bude podobný systému ve Spojených státech amerických. Kartu bude umožněno získat pouze vysoce kvalifikovaným expertům z řad zahraničních pracovníků, nebo zahraničním investorům. Toto opatření nahradí stávající systém sponzorství a přispěje částkou deseti miliard dolarů formou poplatků za vlastnictví karty a omezení remitencí posílaných do zahraničí. Navíc přiláká zahraniční investice²¹⁰ a zlepší také investiční prostředí. Systém má být zaveden během pěti let.²¹¹ Další změna je pro obyvatelstvo představována zavedením daně z přidané hodnoty. Zavedení tohoto druhu daně bude společné pro všechny země sdružené v Radě pro spolupráci zemí Zálivu. Daň bude pouze na některé produkty a její výše bude pět procent.²¹² Toto opatření vstoupí v platnost roku 2018.²¹³ Základní produkty, jako jsou mléko, mléčné výrobky nebo voda se ale zdanění vyhnou.²¹⁴ Svou úlohu posílí role malých a středně velkých podniků. I když se podnikatelské prostředí

---

²⁰⁶ Prince Abdulaziz bin Salmán: Energy domestic consumption constitutes 38% kingdom s total production. *Saudi Press Agency*. 2. 8. 2016.

²⁰⁷ Saudi Arabia to awards tenders for green energy projects. *Trade Arabia*. 2. 2. 2017.

²⁰⁸ DIPAOLA, A.. OPEC'S Top producer is Turning to wind solar power. *Bloomberg*. 13. 2. 2017.

²⁰⁹ Full Transcript of Prince Mohammed bin Salman's Al Arabiya Interview. *Al Arabiya English*. 26. 4. 2016.

²¹⁰ NAFFEE, I. Green card only for foreign investors, top experts. *Arab News*. 14. 6. 2016.

²¹¹ Saudi Arabia to introduce expat green card within five years top prince. *Reuters*. 25. 4. 2016.

²¹² Tax- free days end for Saudis after oil slump. *Kuwait Times*. 30. 1. 2017.

²¹³ No income tax, but VAT starts in 2018. *Arab News*. 5.5 2016.

²¹⁴ Transcript: Interview with Muhammad bin Salman. *The Economist*. 6. 1. 2016.

zlepšilo, stále naráží na byrokratické překážky a špatný přístup k financování. Proto byl založen úřad pro malé a středně velké podniky, který zreviduje zákony a regulace, omezí překážky a usnadní přístup k financování. Dále pomůže začínajícím podnikatelům v realizaci jejich nápadů a prodeji produktů. Budou ustanoveny speciální školící instituce, které rozvinou jejich schopnosti. Středně velkým a malým podnikům bude také poskytnuta podpora v oblasti marketingu a exportu jejich produktů či služeb přes obchodní transakce realizované pomocí internetu, neboli takzvanou e-komerci, či spolupráci s mezinárodními kapitálovými účastníky. V současnosti se středně velké a malé podniky podílejí na saúdsckém hrubém domácím produktu dvaceti procenty. Do roku 2030 se jejich podíl plánuje zvýšit na třicet pět procent.²¹⁵

6. Závěr

Království ušlo od svého založení dlouhou cestu. Z chudé, uzavřené země²¹⁶ závislé na náboženském turismu²¹⁷ se díky nálezů ropy stal jeden z nejbohatších států na světě.²¹⁸

V blízkovýchodním regionu je saúdscký HDP na obyvatele čtvrtým největším.²¹⁹

V mezinárodním srovnání z roku 2016 pak dvacátým prvním největším s hodnotou 54 100 dolarů na osobu.²²⁰ Země je také největším trhem nejen v arabském světě ale i v rámci regionu Blízkého Východu. Saúdscká Arábie je dodavatelem ropy do spousty zemí, včetně Spojených států amerických.²²¹ Monarchie také využívá svého ropného bohatství k prosazení svých geopolitických zájmů. To se názorně ukázalo například v roce 1967, kdy země pozastavila své dodávky do USA a Velké Británie, následky tohoto činu ale byly redukovány importem energie z jiných zdrojů. Situace byla o poznání horší v roce 1973, kdy země uvalila na USA ropné embargo za podporu Izraele v Jom Kippurské válce. To ale bylo nakonec po skoro půl roce zrušeno a Saúdscká Arábie následně přispěla k navýšení amerických ropných rezerv, pro případ dalšího embarga v budoucnu.²²²

Saúdscké využívají finanční prostředky plynoucí z těžby ropy také k posílení své pozice na Blízkém Východě.²²³ Rovnováha ve světě ropy se ale poslední dobou mění díky nárůstu těžby břidličné ropy v USA získávané takzvaným frakováním. Díky tomu Mezinárodní energetická

---

²¹⁵ Full text of Saudi Arabia's Vision 2030. *Al Arabiya English*.

²¹⁶ DANFORTH, M, L. 2016. s. 37.

²¹⁷ PONÍŽILOVÁ, M. 2017. s. 103.

²¹⁸ DANFORTH, M, L. 2016. s. 37.

²¹⁹ PONÍŽILOVÁ, M. 2017. s. 103.

²²⁰ The World Factbook. Saudi Arabia.

²²¹ PONÍŽILOVÁ, M. 2017, s. 102- 103.

²²² BERÁNEK, O. 2007, s. 68-70.

²²³ PONÍŽILOVÁ, M. 2017, s. 107.

agentura dokonce předvídá energetickou soběstačnost USA do roku 2035.²²⁴ To přerušilo téměř desetiletý vzestup cen ropy. Ceny ropy jsou cyklické, jejich předpověď je obtížná.²²⁵

To se ukázalo v polovině osmdesátých let, kdy nastal pád cen, v důsledku kterého, se země po letech hospodářského boomu ocitla v útlumu.²²⁶ Před vzestupem těžby ropy z nekonvenčních zdrojů varoval i princ Al-Walíd bin Talál, který napsal tehdejšímu ministru ropného průmyslu Al- Najmímu dopis s žádostí o přijetí opatření k okamžité diverzifikaci ekonomiky.²²⁷ Na druhou stranu v porovnání s poklesem cen ropy v osmdesátých a devadesátých letech byla země na krizi tentokrát připravena lépe, jelikož v té době finanční rezervy království představovaly 25% HDP. V roce 2014 to bylo ale 100% HDP. Země také využila předchozích let hojnosti k snížení dluhu a nashromáždila dostatečné finanční rezervy.²²⁸ To potvrdil během rozhovoru pro list *The Economist* i zástupce korunního prince Muhammad bin Salmán, když prohlásil, že země v podstatě žádné krizi nečelí, protože má třetí největší finanční rezervy na světě a dluh země vůči HDP je pouze 5%. Navíc má spoustu příležitostí k rozvoji neropných příjmů.²²⁹ Podobně se vyjádřil i jeho otec král Salmán, který řekl, že úsporná opatření sice nebyla příjemná, ale v dlouhodobém horizontu ekonomice prospějí a zabrání zhoršení ekonomické situace.²³⁰ Díky efektu úspor se zemi dokonce podařilo snížit cenu ropy potřebnou k vyrovnanému rozpočtu o 30% z 94,80 dolarů v roce 2015 na 66,70 dolarů v roce 2016, což je nejlepší výsledek mezi členskými zeměmi OPEC z regionu MENA.²³¹

Saúdští analytici dokonce očekávají, že země snad dosáhne rozpočtového přebytku v roce 2019.²³² Další problém pro producenty ropy může představovat rozvoj elektromobilů, v souvislosti s poklesem ceny baterií, jejíž cena poklesla o 35%. Očekává se, že to zvýší jejich cenovou dostupnost a stanou se konkurenceschopné vůči autům poháněným fosilními palivy během šesti let. Do roku 2040 budou elektromobily schopné dlouhého dojezdu a jejich cena klesne pod úroveň 22 000 dolarů. Očekává se, že budou tvořit 35% nových automobilů ve

---

²²⁴ Us shale oil supply shock shift global power balance. *BBC News*. 14. 5. 2013.

²²⁵ MONALDI, F. Here's what happens when oil prices crash- and it's not pretty for producers. *The Guardian*. 12.1.2015.

²²⁶ SABRI, SH. 2001, s. 31.

²²⁷ MOON, T. Oil price Slips as Saudi prince Al Waleed bin Talal Warns of West's Fracking Boom. *International Business Times*. 29.7. 2013.

²²⁸ MATSANGOU, E. Saudi Arabia tackles its oil dependency. *World Finance*. 12. 1. 2016.

²²⁹ Transcript: Interview with Muhammad bin Salman. *The Economist*. 6.1.2016.

²³⁰ King Salman acknowledges Saudis' economic pain amid oil price shock. *Arabian Business*. 14.12.2016.

²³¹ RESCOUET, A. Saudi Arabia's Break Even Oil Price Plunges as Spending Drops. *Bloomberg*. 25.4.2016.

²³² Saudi Arabia can achieve budget surplus by 2019: Report. *Arab News*. 14.3.2017.

světě. Je pravděpodobné, že elektromobily omezí poptávku po ropě o zhruba dva milióny barelů denně počínaje rokem 2023.²³³

Proto je diverzifikace ekonomiky naprosto nezbytná. Snahu o ni ale doposud brzdilo několik faktorů. Za prvé špatné klimatické podmínky pro rozvoj zemědělství. Za druhé absence domácí kvalifikované pracovní síly, průmyslové tradice a závislost na zahraniční pracovní síle. Za třetí úzkoprofilové zaměření na ropný sektor a obory s ním související. Za čtvrté silná konkurence sousedních zemí v oblasti finančního sektoru a špatná pracovní morálka domácího obyvatelstva. Tlak na reformy byl také snížen v důsledku Arabského jara a obav vlády z možných sociálních nepokojů.²³⁴

Období propadu cen ropy sice představuje pro ekonomiku problém, zároveň je to ale příležitost pro provedení radikálních změn. Reformní snahy ale mohou být bržděny zájmovými skupinami, které profitují ze systému dotací, kleriky, kteří budou protestovat proti změnám, které se budou snažit zemi přiblížit moderním ekonomickým standardům.²³⁵ Od roku 1970 bylo v zemi představeno deset plánů rozvoje, ale žádný nedokázal ekonomiku diverzifikovat, jelikož neměly jasně definované cíle a opatření k rozvoji soukromého sektoru a nebyly v nich zahrnuty plány k redukci dotací z důvodu politické citlivosti.

Současný program reforem Vize 2030 se od nich odlišuje svou jasnou definovaností cílů. Personální změny v souvislosti s cíli vize jsou podporovány a prosazovány princem Muhammadem bin Salmánem, který je jejím otcem. Je zde riziko, že změny si nezískají dostatečnou podporu zbytku vládnoucí rodiny, náboženských činitelů, ani úředníků a princ zůstane ve svém reformním úsilí osamocen.²³⁶ Navíc není jasné, jakou odezvu najdou reformní změny u saúdské veřejnosti. Podporu nacházejí především u vzdělanější vrstvy obyvatel pocházející z Rijádu, Džiddy, nebo Dammámu. Bude ale ovšem záležet na reakci chudších provincií, například provincie Qássimu a oblastí mimo hlavní centra země, která budou mít pravděpodobně menší pochopení vůči vládním opatřením.²³⁷

---

²³³ RANDALL, T. Here's how Electric Cars Will Cause the Next Oil Crisis. *Bloomberg*. 25.2.2016.

²³⁴ KLÍMOVÁ, N. „Diverzifikace ekonomik v Perském Zálivu je příliš pomalá i kvůli arabskému jaru,“ rozhovor s doc. Maitahem. E-polis.cz.

²³⁵ GREENES, T.; STRADZS, A. The Saudi Arabia Oil Shock: Crisis and Opportunity to Economic Reform. *Roubini's Econo Monitor*. 15.6.2016.

²³⁶ TURNER, R. Saudi Arabian Diversification Remains Elusive As Economic Crisis Persists. *Fair Observer*. 19.8.2016.

²³⁷ CAREY, G. Saudi Reformers Risk Running Into Turbulence in Conservative Countryside. *Bloomberg*. 11.12.2016.

Někteří vizi vnímají jako nerealistickou a neproveditelnou.²³⁸ Společenská smlouva mezi vládou a obyvatelstvem, podle které vláda spravuje zemi a občané výměnou za neúčast v politickém rozhodování obdrží vysoké dotace na vodu, elektřinu a dobře placené zaměstnání ve státním sektoru, již není udržitelná v souvislosti s ekonomickým poklesem, rychle rostoucí populací navyklou na obrovskou spotřebu vody, elektřiny a musí se přizpůsobit realitě. To se nemusí setkat s pochopením konzervativní starší generace, která může snahu o diverzifikaci hospodářství bojkotovat.²³⁹

Země si je vědoma své závislosti na ropě, která je do budoucna neúnosná.²⁴⁰ Je možné, že pokud se zvolí vhodná strategie k rozvoji znalostní ekonomiky, role ropného sektoru v hospodářství se může postupně snižovat na únosnou úroveň. Je nesporné, že Saúdská Arábie má kapacity k rozvoji. To jak je využije, bude záležet na Saúdech samotných.²⁴¹ Možná budou platit prorocká slova bývalého saúdského ministra ropy Jamáního, který prohlásil, že věk ropy neskončí kvůli jejímu nedostatku, stejně jako neskončila doba kamenná, protože by došel kámen.²⁴²

---

²³⁸ VAN DER BEUKEL, J. Saudi Arabia needs realism- not 2030 vision. *Energy Post*. 19.5.2016.

²³⁹ CLIFTON, D. Why Saudi Arabia must modernize its social contract. *Gulf Business*. 14.1.2017.

²⁴⁰ PONÍŽILOVÁ, M. 2017. S, 104.

²⁴¹ VEJRYCH, J. Saúdská Arábie, s. 185-186.

²⁴² FAGAN, M. Sheikh Yamani predicts price crash as age of oil ends. *The Telegraph*. 25.6.2000.

7. Seznam použité literatury a zdrojů

7.1. Literatura

BERÁNEK, Ondřej. (2007): *Saúdská Arábie mezi tradicemi a moderností*, Volvox Globátor, ISBN: 978-80-7422-4263.

BOUČEK, Jaroslav. (2005): *Stručná historie států Saúdská Arábie*, Praha: Libry, ISBN: 80-7277-218-X.

CORDESMANN, H, Anthony, Center For Strategic and International Studies (Washington, D.C.) (2009): *Saudi Arabia: National Security in Troubled Region*, ABC- CLIO, ISBN: 0313380767.

DANFORTH, M, Loring. (2016): *Crossing the Kingdom: Portraits to Saudi Arabia*. University of California Press, ISBN: 0520270283.

GOMBAR, Eduard. (2004): *Kmeny a klany v arabské politice*. Karolinum, ISBN: 80-246-0895-2.

CHAMPION, Daryl.(2003): *The Paradoxical Kingdom: Saudi Arabia and Momentum of the Reform*, Co. Hurst & Co Publishers, ISBN:1850656681.

JANIN, Hunt ; BESHER, Margaret. (2003): *Culture of the World Saudi Arabia*, Marshal Cavendish, ISBN: 076146668.

JORDAN, T Ann. (2001): *The Making of modern Kingdom: Globalization and change in Saudi Arabia*, Woveland Press, ISBN: 1478607168.

MAHROUM, Sami. Economic diversification : New thinking. In MAHROUM, Sami; AL-SALEH, Yaseer. *Economic Diversification Policy in Natural Resource Rich Economies*.New York: Routledge, 2016, s. Neuvedena. ISBN: 131733874X.

MAITAH, Mansoor. (2014): *Zvláštnosti makroekonomické politiky zemí Blízkého Východu*, Walters Kluwer, ISBN:978807356080.

MENDEL, Miloš.(2016): *Dějiny států Dějiny Saúdské Arábie*, NLN- Nakladatelství Lidové noviny, ISBN: 978-80-7422-499-7.

METZ, Helen Chapin. (1993): *Saudi Arabia : A Country Study*. Washington Federal Research Division, Library of Congress, ISBN: 0844407917.

PONIŽILOVÁ, Martina.(2017): *Regionální řád a mocnosti Blízkého východu. Formování blízkovýchodního řádu na pozadí soupeření regionálních mocností v letech 1945-2015*, Dokořán, s.r.o., Holečkova 9 Praha5, ISBN: 978-80-7363-813-9.

RATNER, Michael.(2011): *Middle East and North Africa Unrest: Implication for Oil and Natural Gas Markets*. Diane Publishing, ISBN: 1437983227.

RUBIN, Colph Judith. Parth IV: Religion in the Middle East In RUBBIN BARRY(ed.). *The Middle East: Guide to politics, Economics, Society and Culture*.Oxford: Routledge, 2015, s. Neuvedeno. ISBN: 1317455770.

SABRI, Sharaf.(2001): *The House of Saud in Commerce: A Study of Royal Entrepreneurship in Saudi Arabia*, I.S Publication, ISBN: 8190125400.

VEJRYCH, Jaromír. Saúdská Arábie. In JEŽOVÁ, Michaela; BURGROVÁ, Helena (ed.). *Současný Blízký Východ. Politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové válce do současnosti*. Brno: Barrister Principal, 2011, s. 175-187. ISBN: 978-80-87474-45-7.

VIDEN, Anna. Wahhábismus, tribalismus a rentiérství přetrvávající principy Saúdského státu? In: ČERNÝ, Karel; TUREČEK, Břetislav(kol.). *Význam kmenové společnosti v 21. Století*. Nakladatelství NLN- Nakladatelství Lidové Noviny, 2015, s. 88-112. ISBN: 978-80-7422-423-3.

7.2. Internetové zdroje

3 reason why Saudi Labor minister was relieved. In *Al Arabiya English*. [online]. 4 December 2016. [cit.7.3 2017] Dostupný z www:

<https://english.alarabiya.net/en/business/economy/2016/12/04/Three-reasons-why-the-former-Saudi-Labor-minister-was-relieved.html>

ABU- NASR, Donna ; AL MASHABI, Deema. Why Saudi Arabia is Suddenly Allowing a Lot More Fun. In *Bloomberg*. [Online] . January 5 2017. [cit. 3.2. 2017]. Dostupný z: www:

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-01-05/as-shock-therapy-hits-home-saudis-get-to-have-a-little-fun>

AL – GHABIRI, Asma. Central bank's record reserves show strength of Saudi economy: experts. In *Asharq Al- Awsat*. [online]. October 7 2014. [cit. 26.2.2017] Dostupný z [www: http://english.aawsat.com/a-alghabiri/business/central-banks-record-reserves-show-strength-of-saudi-economy-experts](http://english.aawsat.com/a-alghabiri/business/central-banks-record-reserves-show-strength-of-saudi-economy-experts)

Al Raidah King Abdullah Financial District (KAFD) Project. In Al Raidah [cit. 2.4 2017]. Dostupný z: [www: http://www.alraidah.com.sa/sites/en/Investments/pages/KAFDProject.aspx](http://www.alraidah.com.sa/sites/en/Investments/pages/KAFDProject.aspx)

Al Rasheed Fahd : Al Rasheed Group CEO of King Abdullah Economic City: Saudi Arabia Major Shift to Tourism and Leisure. In *Arabian Business*. [Online]. January 12 2017. [cit. 20.3 2016]. Dostupný z [www: http://www.arabianbusiness.com/fahd-al-rasheed-group-ceo-of-king-abdullah-economic-city-saudi-arabia-s-major-shift-tourism-leisure-617644.html](http://www.arabianbusiness.com/fahd-al-rasheed-group-ceo-of-king-abdullah-economic-city-saudi-arabia-s-major-shift-tourism-leisure-617644.html)

ALUWAISEH, Abdel Aziz. KSA needs sovereign wealth fund. In *Arab News*. [Online]. July 13 2015. [Cit. 14.2. 2017]. Dostupný z: [www: http://www.arabnews.com/columns/news/775716](http://www.arabnews.com/columns/news/775716)

ALZENY, Islam. Young Saudis reject long hours but – where does that leave prince's economic vision?. In *Middle East Eye*. [Online]. March 18 2017. [Cit.25.4.2017]. Dostupný z: [www: http://www.middleeasteye.net/news/storm-clouds-saudi-economy-young-reject-private-jobs-36954044](http://www.middleeasteye.net/news/storm-clouds-saudi-economy-young-reject-private-jobs-36954044)

Anderson, Robert. 80% Unemployed Saudis prefer public sector jobs. In *Gulf Business*. [Online]. May 31 2016. [Cit. 1. 10. 2017] Dostupný z: [www: http://gulfbusiness.com/80-unemployed-saudis-prefer-public-sector-jobs/](http://gulfbusiness.com/80-unemployed-saudis-prefer-public-sector-jobs/)

Anderson, Robert. Four new Job Role opened to saudi women. In *Gulf Business*. [Online]. April 21 2016. [Cit. 26.9 2016] Dostupný z: [www: http://gulfbusiness.com/four-new-job-roles-opened-saudi-women/](http://gulfbusiness.com/four-new-job-roles-opened-saudi-women/)

Baret, Roby. Saudi Arabia and Policy under king Salman. In *The Middle East Institute*. [online]. Mar 12 2015. [Cit. 27.7 2016] Dostupný z: [www: http://www.mei.edu/content/article/saudi-arabia-and-policy-under-king-salman](http://www.mei.edu/content/article/saudi-arabia-and-policy-under-king-salman)

BIANCHI, Stefania. The Key Questions Asked About Saudi Arabia's \$2 Trillion Fund. In *Bloomberg*. [online]. May 25 2015. [cit.] Dostupný z: [www:
https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-05-25/key-questions-raised-by-the-2-trillion-saudi-wealth-fund-plan](http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-05-25/key-questions-raised-by-the-2-trillion-saudi-wealth-fund-plan)

BLACK, Ian. Saudi Arabia approves ambitious plan to move economy beyond oil. In *The Guardian*. [online]. April 25 2016. [cit. 5.2. 2017] Dostupný z: [www:
https://www.theguardian.com/world/2016/apr/25/saudi-arabia-approves-ambitious-plan-to-move-economy-beyond-oil](http://www.theguardian.com/world/2016/apr/25/saudi-arabia-approves-ambitious-plan-to-move-economy-beyond-oil)

BOWLER, Tim. Falling oil prices : Who are the winners and losers?. In *BBC News*. [online]. January 19 2015. [cit. 6.3 2017] Dostupný z: [www: http://www.bbc.com/news/business-29643612](http://www.bbc.com/news/business-29643612)

Cabinet OKs hike in gasoline, electricity and water price. In *Arab News*. [online]. December 28 2015. [cit. 10. 4 2017] Dostupný z: [www: http://www.arabnews.com/breaking-news/news/856796](http://www.arabnews.com/breaking-news/news/856796)

CAREY, Glen. Saudi Reformers Risk Running Into Turbulence in Conservative Countryside. In *Bloomberg*. [online]. December 11 2016. [cit. 8.5.2016] Dostupný z : [www:
https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-12-11/saudi-arabia-economic-reform-is-a-harder-sell-in-heartland](https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-12-11/saudi-arabia-economic-reform-is-a-harder-sell-in-heartland)

CLIFTON, David. Why Saudi Arabia must modernise its social contract. In *Gulf Business*. [online]. January 14 2017. [cit. 4.4 2017] Dostupný z : [www: http://gulfbusiness.com/why-saudi-arabia-must-modernise-its-social-contract/](http://gulfbusiness.com/why-saudi-arabia-must-modernise-its-social-contract/)

CLINCH, Matt. Saudi Aramco set to be valued at more than 2\$ trillion. In *CNBC*. [online]. April 25 2016. [cit.]. Dostupný z [www: http://www.cnbc.com/2016/04/25/saudi-deputy-crown-prince-expects-aramco-to-be-valued-at-more-than-2-trillion.html](http://www.cnbc.com/2016/04/25/saudi-deputy-crown-prince-expects-aramco-to-be-valued-at-more-than-2-trillion.html)

Co je Offset. In *Slovník finančních pojmů. Peníze.cz*. [online]. Nedatováno. [cit. 26.2 2017]. Dostupný z [www: http://www.penize.cz/slovník/offset](http://www.penize.cz/slovník/offset)

DIPAOLA, Anthony. Opec's Top Producer is Turning to Wind, Solar power. In *Bloomberg*. [online]. February 14 2017 . [cit.26.4 2017] . Dostupný z: [www:
www.bloomberg.com/news/articles/2017-02-14/saudis-warm-to-solar-as-opec-s-top-producer-aims-to-help-exports](http://www.bloomberg.com/news/articles/2017-02-14/saudis-warm-to-solar-as-opec-s-top-producer-aims-to-help-exports)

DIPAOLA, Anthony. Saudi Arabia Sees Its Oil Reserves Lasting Another 70 Years. In *Bloomberg*. [online]. October 11 2016. [cit. 4.1. 2017] . Dostupný z: [www:
https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-10-11/saudi-arabia-sees-its-oil-reserves-lasting-another-70-years](http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-10-11/saudi-arabia-sees-its-oil-reserves-lasting-another-70-years)

Dr. IBRAHIM A, A. Saudi Vision 2030 Risks, Challenges. In *ASHARQ Al-AWSAT*. [online]. August 19 2016. [cit. 8.2.2017]. Dostupný z: [www:
http://english.aawsat.com/dr-altijan-altaib-ibrahim/business/saudi-vision-2030-risks-challenges](http://english.aawsat.com/dr-altijan-altaib-ibrahim/business/saudi-vision-2030-risks-challenges)

EGAM, Matt. This i show badly Saudi Arabia needs its big oil IPO to go well. In *CNN Money*. [online]. March 28 2017.[cit.]. Dostupný z: [www:
http://money.cnn.com/2017/03/28/investing/saudi-arabia-tax-cut-aramco-oil-ipo/](http://money.cnn.com/2017/03/28/investing/saudi-arabia-tax-cut-aramco-oil-ipo/)

El GAMAL, Rania; SHAMSEDDINE, Reem; LAWLER, Alex. Saudi Aramco's oil reserves confirmed by external audit: sources. In *Reuters*. [online]. January 27 2017.[cit. 20.3 2017] . Dostupný z: [www:
http://www.reuters.com/article/us-saudi-aramco-reserves-idUSKBN15B1DN](http://www.reuters.com/article/us-saudi-aramco-reserves-idUSKBN15B1DN)

ESTIMO, J. r, C, Rodolfo. Why young young Saudis turn down blue-collar jobs. In *Arab News* [online]. April 26 2015.[cit. 20.3 2016]. Dostupný z: [www:
http://www.arabnews.com/saudi-arabia/news/737901](http://www.arabnews.com/saudi-arabia/news/737901)

EVANS- PRITCHARD, Ambrose. Saudi Aramco plans London listing but doubts grow on \$ 2.5 trillion claim. In *The Telegraph*. [online]. May 8 2016. [cit. 21.4 2017]. Dostupný z: [www:
http://www.telegraph.co.uk/business/2016/05/08/saudi-aramco-plans-london-listing-but-doubts-grow-on-25-trillion/](http://www.telegraph.co.uk/business/2016/05/08/saudi-aramco-plans-london-listing-but-doubts-grow-on-25-trillion/)

FAGAN, Mary. Sheikh Yamani predicts price crash as age of oil ends. In *The Telegraph*[online]. Jun 25 2000 [cit.].Dostupný z [www:
http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/1344832/Sheikh-Yamani-predicts-price-crash-as-age-of-oil-ends.html](http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/1344832/Sheikh-Yamani-predicts-price-crash-as-age-of-oil-ends.html)

FAHY, Michael. KAFD has destroyed office market in Riyadh, say Dar al Arkan boss. In *Arabian Business*. [online]. November 18 2014. [cit. 15.11. 2016]. Dostupné z: [www:
http://www.arabianbusiness.com/kafd-has-destroyed-office-market-in-riyadh-says-dar-al-arkan-boss-572187.html](http://www.arabianbusiness.com/kafd-has-destroyed-office-market-in-riyadh-says-dar-al-arkan-boss-572187.html)

FAHY, Michael. Year in review: Contractors felt a pinch as Saudi Arabia prioritized spending. In *The National*. [online]. December 27 2016. [cit. 4. 4. 2017]. Dostupné z [www:
http://www.thenational.ae](http://www.thenational.ae)

<http://www.thenational.ae/business/economy/year-in-review-contractors-felt-the-pinch-as-saudi-arabia-prioritised-spending>

FARAND, Chloe. Saudi Arabia prepares for post-oil era by setting up World's biggest sovereign investment fund. In *Independent*. [online]. April 2 2016. [cit. 4.2 2017]. Dostupné z: [www: http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/saudi-arabia-prepares-for-post-oil-era-by-setting-up-worlds-biggest-sovereign-investment-fund-a6964951.html](http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/saudi-arabia-prepares-for-post-oil-era-by-setting-up-worlds-biggest-sovereign-investment-fund-a6964951.html)

FATTAH, Zainab. Saudi \$10 Billion Financial District is Missing One Thing: Banks. In *Bloomberg*. [online]. April 19 2016. [cit. 8. 4 2017]. Dostupný z: [www: http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-04-19/saudi-10-billion-financial-district-missing-one-thing-banks](http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-04-19/saudi-10-billion-financial-district-missing-one-thing-banks)

Full Transcript of Prince Mohammed bin Salman's Al Arabiya interview. In *Al Arabiya English*. [online]. 26 April 2016. [cit.5.1 2017]. Dostupný z: [www: https://english.alarabiya.net/en/media/inside-the-newsroom/2016/04/25/Full-Transcript-of-Prince-Mohammed-bin-Salman-s-Al-Arabiya-interview.html](https://english.alarabiya.net/en/media/inside-the-newsroom/2016/04/25/Full-Transcript-of-Prince-Mohammed-bin-Salman-s-Al-Arabiya-interview.html)

Full text of Saudi Arabia's Vision 2030. In *Al Arabiya English*. [online]. 26 4 2016. [cit. 19.4. 2017]. Dostupný z: [www: https://english.alarabiya.net/en/perspective/features/2016/04/26/Full-text-of-Saudi-Arabia-s-Vision-2030.html](https://english.alarabiya.net/en/perspective/features/2016/04/26/Full-text-of-Saudi-Arabia-s-Vision-2030.html)

GHAFOUR, Abdul, P.K. 'We will strive to restructure other economic cities'. In *Saudi Gazette*. [online]. May 19 2016. [cit. 9.1 2017]. Dostupný z: [www: http://saudigazette.com.sa/saudi-arabia/saudi-vision-2030/will-strive-restructure-economic-cities/](http://saudigazette.com.sa/saudi-arabia/saudi-vision-2030/will-strive-restructure-economic-cities/)

GHAFOUR, Abdul, P.K. King says growth to continue as KSA unveils largest budget. In *Arab News*. [online]. December 25 2014. [cit. 7.3 2016]. Dostupný z: [www: http://www.arabnews.com/saudi-arabia/news/679576](http://www.arabnews.com/saudi-arabia/news/679576)

GLUM, Julia. Saudi Arabia's Youth Unemployment Among King Salman's Many New Challenges After Abdullah's death. In *International Business Times*. [online]. January 23 2015. [cit. 11. 9 2016]. Dostupný z: [www: http://www.ibtimes.com/saudi-arabias-youth-unemployment-problem-among-king-salmans-many-new-challenges-after-1793346](http://www.ibtimes.com/saudi-arabias-youth-unemployment-problem-among-king-salmans-many-new-challenges-after-1793346)

GREENER, Thomas; STRAZDS, Andris. The Saudi Arabia Oil Shock Crisis and Opportunity for Economic Reform. In *Roubini's Econo Monitor*. [online]. June 15 2016. [cit. 3.3 2017] Dostupný z

www: <http://www.economonitor.com/blog/2016/06/the-saudi-arabia-oil-shock-crisis-and-opportunity-for-economic-reform/>

HALL, Camila. New champion for Saudi's economic cities. In *Financial Times*. [online]. June 4 2012. [cit. 5. 1. 2016]. Dostupný z: www: <https://www.ft.com/content/6c25a83c-ae25-11e1-b842-00144feabdc0>

HAMMOND, Andrew. Saudi's economic cities under pressure to deliver. In *Reuters*. [online]. August 20 2008. [cit.] Dostupný z: www: <http://www.reuters.com/article/us-saudi-econcities-idUSL1910285120080820>

HOOK, Leslie. Saudi wealth fund takes \$ 3.5.bn Uber stake. In *Financial Times*. [online]. June 1 2016. [cit. 8.3. 2017]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/a7e31c58-282c-11e6-8b18-91555f2f4fde>

How Riyadh's King Abdullah Financial District's Future Has Shifted. In *SAUDI-US Trade Group*. [online]. May 11 2016. [cit. 2.2 2017]. Dostupné z: www: <http://sustg.com/king-abdullah-financial-districts-shifted-future/>

<http://www.economist.com/news/finance-and-economics/21577424-saudi-capital-unlikely-become-alternative-dubai-any-time-soon-empty>

King Abdullah financial district to be overhauled. In *Arab News*. [online]. April 27 2016. [cit. 15.2 2017]. Dostupné z: www: <http://www.arabnews.com/saudi-arabia/news/916041>

King Salman allocates SR 100 Billion to sovereign fund. In *Arab News*. [online]. November 30 2016. [cit. 4.2 2017] Dostupné z: www: <http://www.arabnews.com/node/1017561/business-economy>

King Salman's acknowledge Saudi economic pain amid oil price shock. In *Arabian Business*. [online]. December 14 2016. [cit. 3.4 2017] Dostupné z: <http://www.arabianbusiness.com/king-salman-acknowledges-saudis-economic-pain-amid-oil-price-shock-656492.html>

KLÍMOVÁ, Nikola. Diverzifikace Ekonomik v Perském Zálivu je příliš pomalá i kvůli arabskému jaru, rozhovor s doc. Maitahem. [online] *E-polis.cz*, 13 Duben 2013. [2017 4- 25]. Dostupné z www: <http://www.e-polis.cz/clanek/diverzifikace-ekonomik-v-perskem-zalivu-je-prilis-pomala-i-kvuli-arabskemu-jaru-rozhovor-s-doc-maitahem.html>

LA MONICA, R, Paul. Warning : Oil drops below \$50. In *CNN Money*. [online] January 5 2015. [cit. 6.5 2016] Dostupný z www: <http://money.cnn.com/2015/01/05/investing/oil-below-50/>

MATHEW, Martin. Saudi Aramco Said to Weigh Up to \$5 Billion of Renewable Deals. In *Bloomberg*. [online]. January 29 2017. [cit.25.4 2017] Dostupný z www: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-01-29/saudi-aramco-said-to-weigh-up-to-5-billion-of-renewable-deals>

MATSANGOU, Elizabeth. Saudi Arabia tackles its oil depency. In *World Finance*. [online]. January 12 2016 [cit. 1.3 2017]. Dostupný z www: <http://www.worldfinance.com/banking/saudi-arabias-oil-dependency-deficit>

MC LELLAND, Euan . The city springing up in the Desert: New Picture of Saudi Arabia's £67billion project that will house two million people by 2035. In *Daily Mail*. [online] May 23 2015. [cit. 1.9 2016] Dostupný z www: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3094052/The-city-springing-DESERT-New-pictures-67billion-project-house-two-million-people-Saudi-Arabia-2035.html>

MICKHLEITHWAIT, John; GLEEN, Carrz; SHAHINE, Alaa; MARTIN, Mathew. Saudi Arabia Plans \$2 Trillion Megafund for Post-Oil Era: Deputy Crown Prince. In *Bloomberg*. [online]. April 1 2016. [cit. 7.1 2017] Dostupný z www: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-04-01/saudi-arabia-plans-2-trillion-megafund-to-dwarf-all-its-rivals>

MONALDI, Francisco. Here's what happens when oil prices crash- and it's not pretty for producers. In *The Guardian* [online]. January 12 2015 [cit. 3.3 2017]. Dostupný z www: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2015/jan/12/what-happens-oil-prices-collapse-cheaper-fuel-us-europe>

MOON, Timur. Oil Price Slips as Saudi Prince Alwaleed bin Talal Warns of West's Fracking Boom. In *International Business Times* [online]. July 29 2013 [cit. 25.5 2016] Dostupný z www: <http://www.ibtimes.co.uk/prince-alwaleed-talal-oil-price-shale-gas-495259>

MUHAMMAD, Fatima. Kingdom to have two industrial mining cities. In *Saudi Gazzete*. [online] November 23 2016. [cit. 1.3.2017] Dostupný z www: <http://saudigazette.com.sa/saudi-arabia/kingdom-two-industrial-mining-cities/>

Music makes a comeback in Saudi Arabia with first concert in seven years. In *Arabian Businnes*. [online]. February 1 2017. [cit. 20.3 2017]. Dostupný z www:

<http://www.arabianbusiness.com/music-makes-comeback-in-saudi-arabia-with-first-concert-in-seven-years-661679.html#.WP9dqdKLTIU>

NAFFEE, Ibrahim. Green card only for foreign investors, top expats. In *Arab News*. [online]. June 14 2016 [cit. 5.3. 2017]. Dostupný z www: <http://www.arabnews.com/node/939276/saudi-arabia>

National transformation programme 2020 to spur growth. In *Arab News*. [online]. June 8 2016 [cit.8. 2. 2017] Dostupné z www: <http://www.arabnews.com/node/936346/saudi-arabia>

NEBAUER, Sigurd. Saudi Arabia and the G20: Assessing The National Transformation Plan? In *Al Arabiya English*. [online] August 29 2016. [cit. 2. 2 2017] Dostupné z www: <https://english.alarabiya.net/en/2016/08/29/Saudi-Arabia-and-the-G-20-Assessing-the-National-Transformation-Plan-.html>

NEREIM, Viviane ; SHAHINE, Alaa. Saudi Cash Burn Drives Foreign Reserves to Lowest Since 2013. In *Bloomberg* [online]. October 4 2015.[cit. 5.5.2016] Dostupné z www: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2015-10-04/saudi-foreign-reserves-drop-to-the-lowest-level-in-32-months>

New mining strategy aims to triple Saudi revenue to \$64 bn by 2030, Says minister. In *Arabian Business*. [online]. November 23 2016.[cit. 4.4.2017] Dostupný z www: <http://www.arabianbusiness.com/new-mining-strategy-aims-triple-saudi-revenue--64bn-by-2030-says-minister-653789.html>

New strategy to fight joblessness. In *Saudi Gazette*. [online]. December 12 2016.[cit. 4.2.2017] Dostupný z www: <http://saudigazette.com.sa/saudi-arabia/new-strategy-fight-joblessness/>

No income tax, but VAT starts in 2018. In *Arab News* [online] May 5 2016 [cit. 22.12 2016]. Dostupný z www: <http://www.arabnews.com/news/no-income-tax-vat-starts-2018>

NOVÁK, František. Ropný byznys má vážný problém. Elektromobily. In *Euro*. [online]. Únor 8 2017. [cit. 26.4 2017] Dostupné z www: <http://www.euro.cz/byznys/ropny-byznys-ma-vazny-problem-elektromobily-1328934>

Oil crash forces S. Arabia to cut unnecessary budget expenses. In *RT*. [online] September 6 2015. [cit. 4.3 2016] Dostupné z www: <https://www.rt.com/business/314591-saudi-arabia-budget-cut/>

Oil price falls below 35 a barrel to fresh 11 year low. In *BBC News*. [online]. January 6 2016. [cit.20. 1. 2017] Dostupné z www: <http://www.bbc.com/news/business-35243442>

PAUL, Katie. Saudi to overhaul floundering financial district, economic cities. In *Reuters*. [online] April 26 2016.[cit. 4.4 2017] Dostupný z: <http://www.reuters.com/article/us-saudi-plan-economy-idUSKCN0XN2AM>

Pepsi Co Employs 3,000 Saudis ; 15% women. In *Saudi Gazette*. [online]. March 3 2017. [cit. 21.4.2017]. Dostupný z www: <http://saudigazette.com.sa/business/pepsico-employs-3000-saudis-15-women/>

Prince Abdulaziz bin Salman: Energy domestic consumption constitutes 38% of Kingdom s total production of petroleum and gas. In *Saudi Press Agency*. [online]. 8.2. 2016. [cit 1.2 2017] Dostupný z www: <http://www.spa.gov.sa/viewstory.php?lang=en&newsid=1464810>

Prince Muhammad bin Salman announces saudi plans for largest entertainment city. In *Al Arabiya English*. [online]. April 8 2017. [cit. 23.4 2017]. Dostupný z www: <https://english.alarabiya.net/en/life-style/travel-and-tourism/2017/04/08/Saudi-Arabia-plans-on-building-its-largest-cultural-sports-and-recreation-city.html>

Profiling of the Economic Interests of Gulf States. In *Stratfor*. [online] July 15 2015.[cit. 5.1.2016] Dostupný z: <https://www.stratfor.com/analysis/profiling-economic-interests-gulf-states>

RAMI, Galal. Red Sea bridge project resurfaces. In *Al Monitor*. [online] April 19 2016 [cit.25.4.2017]. Dostupný z www: <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2016/04/egypt-saudi-arabia-red-sea-bridge-islands.html>

RANDALL, Tom. Here's How Electric Cars Will Cause the Next Oil Crisis. In *Bloomberg* [online]. Feb 25 2016[cit.]. Dostupný z: <https://www.bloomberg.com/features/2016-ev-oil-crisis/>

Ratingové hodnocení České Republiky. Měnová politika In *Česká národní banka* [online]. Datum neuváděno. [cit. 26.4.2017]. Dostupný z www: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/2011/2011_IV/box_a_prilohy/zoj_2011_IV_box_2.html

RESCOUET, Angelina. Saudi Arabia's Break -Even Oil Price Plunges as Spending Drops. In *Bloomberg*. [online]. April 25 2016[cit. 2.12.2016]. Dostupný z www: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-04-25/saudi-arabia-tightens-belt-most-as-break-even-oil-price-declines>

Riyadh's new financial district : Empty towers . In *The Economist*. November 5 2013. [cit. 4.5. 2016] Dostupné z www: <http://www.economist.com/news/finance-and-economics/21577424-saudi-capital-unlikely-become-alternative-dubai-any-time-soon-empty>

Saudi aims to salvage delayed \$10 bn financial district. In *Gulf Business*. [online] May 17 2016. [cit. 21.2 2017] Dostupné z www: <http://gulfbusiness.com/saudi-aims-to-salvage-delayed-10bn-financial-district/>

Saudi Arabia can achieve budget surplus by 2019: Report. In *Arab News* [online]. March 14 2017[cit.] Dostupný z www: <http://www.arabnews.com/node/1067841/business-economy>

Saudi Arabia National Transformation plan approved: A quick guide. In *The National*. [online]. June 7 2016. [cit. 1,7.2017]. Dostupné z www: <http://www.thenational.ae/business/economy/saudi-arabia-national-transformation-plan-approved-a-quick-guide>

Saudi Arabia to awards tenders for green energy projects. In *Trade Arabia* .[online]. February 2 2017. [cit.7.6 2016]. Dostupný z www: http://www.tradearabia.com/news/OGN_320121.html

Saudi Arabia to cut spending after oil price decline. In *BBC News* [online]. September 6 2015. [cit. 7.2.2016]. Dostupné z www: <http://www.bbc.com/news/business-34168659>

Saudi Arabia to introduce expat green card within five years: top prince. In *Reuters* [online]. Apr 25 2016[cit 10.1 2017]. Dostupný z www: <http://www.reuters.com/article/us-saudi-plan-expats-idUSKCN0XM18B?il=0>

Saudi Arabia. Saudi Arabia facts and figures. In *OPEC* [online] nedatováno [cit.20.4.2017.] Dostupné z www: http://www.opec.org/opec_web/en/about_us/169.htm

Saudi Arabia's Reforms Building on sand. In *The Economist*. [online] November 5 2016 .[cit. 8.1 2017]. Dostupné z www: <http://www.economist.com/news/middle-east-and-africa/21709548-kingdoms-young-reformers-are-meeting-old-obstacles-building-sand>

Saudi Arabia's Economic Cities.- OECD.[online] nedatováno. [cit 20.4 2017] Dostupné z www: <http://www.oecd.org/mena/competitiveness/38906206.pdf>

Saudi Employment Goals Get Lift From Uber, Careem. In *Voice of America*. [online]. August 1 2017. [cit.26.4.2017]. Dostupný z www: <http://www.voanews.com/a/saudi-employment-uber-careem/3667608.html>

Saudi fund mulls stakes in german finance, tech firms. In *Arabian Business*. [online]. March 2 2017. [cit. 25.4 2017] Dostupné z www: <http://www.arabianbusiness.com/saudi-fund-mulls-stakes-in-german-tech-finance-firms-665468.html>

Saudi gamers together at kingdom first ever Comic Con. In *Reuters*. [online]. February 19 2017. [cit. 26.4 2017] Dostupné z www: <http://www.reuters.com/article/us-saudi-entertainment-comic-con-idUSKBN15Y0KF>

Saudi King names son as a Deputy Crown Prince. In *Al Arabiya*. [online]. April 29 2015.[cit. 4.2.2017] Dostupné z www: <https://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2015/04/29/Saudi-King-appoints-son-as-Deputy-Crown-Prince-.html>

Saudi population increasing 2,54% every year. In *Saudi Gazzete*. [online] November 6 2016. [cit. 3.5 2016] Dostupné z: <http://saudigazette.com.sa/saudi-arabia/saudi-population-increasing-2-54-every-year/>

Saudi Public Investment Fund to be world leader. In *Al Arabiya English*. [online]. January 30 2017. [cit. 25.3. 2017] Dostupné z www: <https://english.alarabiya.net/en/business/economy/2017/01/30/Saudi-Public-Investment-Fund-set-to-be-world-leader.html>

Saudi to allow women to work in pharmacies, optical stores. In *Gulf Business*. [online]. November 6 2016.[cit.5.2.2017]. Dostupný z www: <http://gulfbusiness.com/saudi-allow-women-work-pharmacies-optical-stores/>

Saudi to build entertainment city south of Riyadh. In *The National*. [online]. April 8 2017. [cit. 26.4.2017] Dostupný z www: <http://www.thenational.ae/business/travel-tourism/saudi-arabia-to-build-entertainment-city-south-of-riyadh>

Saudi tracker who helped discover oil. In *Arab News*. [online]. May 26 2015. [cit. 20.4 2016] Dostupné z: <http://www.arabnews.com/saudi-arabia/news/752241>

Saudi-Ukrainian cooperation produces electronic warfare aircraft. In *Al Arabiya English*. [online].December 17 2016.[cit. 4.3.2017] Dostupný z www:

<https://english.alarabiya.net/en/business/technology/2016/12/17/Saudi-Ukrainian-cooperation-produces-electronic-warfare-aircraft.html>

SMITH, Silvia. Saudi Arabia hopes for religious tourism boost. In *BBC News*. [online]. May 25 2016. [cit. 4.3 2017]. Dostupné z www: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-36250851>

SMITH, Silvia. Saudi Arabia's new desert megacity. In *BBC News*. [online] March 20 2015. [cit. 20.4 2017]. Dostupné z www: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-31867727>

Soft Bank and the Saudis are creating massive \$ 100 billion fund to invest in tech companies. In *Business Insider* [online]. December 14 2016.[cit. 25.2. 2017] Dostupné z www: <http://www.businessinsider.com/r-saudi-arabia-says-plans-100-billion-tech-fund-with-japans-softbank-2016-10>

Statistical Appendix – regional economic outlook Middle East and Central Asia: April 2016. IMF online cit. 25.3.2017. Dostupné z www: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/reo/2016/mcd/eng/pdf/mreo0416st.pdf>

Tax-free days end for Saudis after oil slump. In *Kuwait Times*. [online]. 30.1.2017[cit.18.4.2017]. Dostupný z www: <http://news.kuwaittimes.net/website/tax-free-days-end-saudis-oil-slump/>

TIMMONS, Heather. Saudis Plan Middle East Financial Center. In *The New York Times*. [online] May 10 2006. [cit. 4.2.2016]. Dostupné z www: <http://www.nytimes.com/2006/05/10/business/worldbusiness/10exchange.html>

Transcript: Interview with Muhammad bin Salman. In *The Economist* [online]. January 6 th 2016. [cit.20.4.2017]. Dostupný z www: http://www.economist.com/saudi_interview

TURNER, Ryan. Saudi Arabia: Diversification Remains Elusive as Economic Crisis Persists. In *Fair Observer* [online]. August 19 2016 [cit. 4.1.2017]. Dostupné z www: https://www.fairobserver.com/region/middle_east_north_africa/saudi-arabia-diversification-remains-elusive-economic-crisis-persists-23294/

The World Factbook. Saudi Arabia In Central Intelligence Agency [online] [cit 1.3.2017] Dostupný z www: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sa.html>

US shale oil supply shock shifts global power balance. In *BBC News* [online]. May 14 2014 [cit.20.4 2016]. Dostupný z www: <http://www.bbc.com/news/business-22524597>

VAN DEN BERG ,Willem. Fun in the Kingdom: Tourism and entertainment in Saudi Arabia. In *Al Arabiya English* [online]. September 20 2016. [cit. 1.3 2017] Dostupné z www:
<https://english.alarabiya.net/en/business/aviation-and-transport/2016/09/20/Fun-in-the-Kingdom-Tourism-and-entertainment-in-Saudi-Arabia.html>

VAN Den BEUKEL, Jilles. Saudi Arabia needs realism not- a 2030 vision. In *Energy Post* [online]. May 19 2016[cit.18.4 2017]. Dostupný z www: <http://energypost.eu/saudi-arabia-needs-realism-2030-vision/>

VIDAL, John. Wiki Leaks cables : Saudi Arabia cannot pump enough oil to keep a lid on prices. In *The Guardian* [online].February 8 2011.[cit. 2.3 2016] Dostupné z:
<https://www.theguardian.com/business/2011/feb/08/saudi-oil-reserves-overstated-wikileaks>

VIVIAN,Nereim; GLEEN, Carey. Saudi 2015 Budget Deficit Is 98 \$ Bilion as Revenue Drop. In *Bloomberg*. [online]. December 28 2015 [cit. 5.6.2016]. Dostupné z www:
<https://www.bloomberg.com/news/articles/2015-12-28/saudi-2015-budget-deficit-is-98-billion-as-revenue-drops>

WALDMAN, Peter. The \$ 2 Trilion Project to Get Saudi Arabia's Economy Off Oil. In *Bloomberg* [online]. April 21 2016. [cit. 3.4 2017] Dostupné z www:
<https://www.bloomberg.com/news/features/2016-04-21/the-2-trillion-project-to-get-saudi-arabia-s-economy-off-oil>

Abstract

The bachelor thesis aim is to describe the process of economy diversification in Saudi Arabia especially since king Abdullah's rule to these days. The used method was the comparison of the government diversification strategy with its results in reality and its perspective for future. Big attention is directed to the latest plan how to reduce dependence on oil that is known as Vision 2030. Just the Vision is considered to be the biggest economy shake-up in a history of the country. Moreover the thesis is also focused on the pre-oil economy, the beginning of oil discovery and its influence on development of Saudi Arabian economy. The main goal of the thesis is to find out whether Saudi Arabia is able to diversify its economy before its oil reserves run out or are substituted by other energy sources.

